

**BESCHIKKING VAN
GEDEPUTEERDE STATEN VAN NOORD-BRABANT**

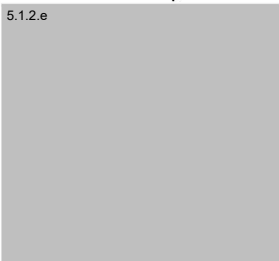
ons kenmerk
Z/109142-AEG

plaats / datum
's-Hertogenbosch,
22 april 2021

Op de op 9 december 2019 ontvangen aanvraag van Stichting Casade om een gebiedsontheffing krachtens artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 juncto artikel 3.8 van de Wet natuurbescherming voor verduurzamings-, onderhouds- en renovatiewerkzaamheden, alsmede sloop en nieuwbouw van het woningenbestand van Stichting Casade, binnen de gemeenten Dongen, Loon op Zand en Waalwijk.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
namens deze,

5.1.2.e

Teammanager Omgevingsdienst Brabant Noord

BESLUIT

Onderwerp

Op 9 december 2019 hebben wij van Stichting Casade een aanvraag ontvangen voor een ontheffing voor het overtreden van verboden ten aanzien van beschermde soorten, dit als gevolg van verduurzamings-, onderhouds- en renovatiewerkzaamheden, alsmede sloop en nieuwbouw van het woningenbestand van Stichting Casade, met uitzondering van de woningeenheden van Stichting Casade waarvoor reeds een ontheffing verleend is. De activiteiten worden uitgevoerd in de gemeenten Dongen, Loon op Zand en Waalwijk.

Besluit

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant besluiten, gelet op de overwegingen die zijn opgenomen in deze ontheffing en op het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid, de bescherming van (wilde) flora en fauna, of in het belang van de instandhouding van natuurlijke habitats en de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten,

- I. aan Stichting Casade, Vredesplein 5, 5142 RA te Waalwijk, de gevraagde ontheffing te verlenen, op grond van artikel 3.3, eerste lid, artikel 3.8, eerste lid en artikel 3.10, tweede lid, juncto artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming, van de bepaling(en) als bedoeld in:

- artikel 3.1, tweede lid, van de Wet natuurbescherming, voor de:
 - gierzwaluw (*Apus apus*),
 - huismus (*Passer domesticus*);
 - huiszwaluw (*Delichon urbicum*);
- artikel 3.1, vierde lid, van de Wet natuurbescherming, voor de:
 - gierzwaluw (*Apus apus*),
 - huismus (*Passer domesticus*);
 - huiszwaluw (*Delichon urbicum*);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wet natuurbescherming, voor de:
 - gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
 - gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*);
 - laatvlieger (*Eptesicus serotinus*);
 - ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*).
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming, voor de:
 - gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
 - gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*);
 - laatvlieger (*Eptesicus serotinus*);
 - ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*).
- artikel 3.10, eerste lid, onder b, van de Wet natuurbescherming, voor de:
 - steenmarter (*Martes foina*);

voor de periode van 24 augustus 2020 tot en met 20 augustus 2025;
met de genoemde voorschriften, voor de verduurzamings-, onderhouds- en renovatiewerkzaamheden, alsmede sloop en nieuwbouw van woningen in eigendom van Stichting Casade of van particuliere woningeigenaren van tussen- of aanliggende wooneenheden, gelegen in de gemeenten Dongen, Loon op Zand en Waalwijk, met uitzondering van de woningeenheden van Stichting Casade waarvoor reeds een aparte ontheffing verleend is;

- II. dat de aanvraag, voor zover deze betrekking heeft op de soorten, en bijlagen 1 en 2, deel uitmaken van deze ontheffing.
- III. aan deze ontheffing voorschriften te verbinden die zijn opgenomen onder onderdeel 'voorschriften', alsmede dat de volgende delen van de aanvraag onderdeel uitmaken van de deze ontheffing:
 - Soortenmanagementplan Casade, d.d. 15 juni 2020;
- IV. het besluit van 24 augustus 2020 op de aanvraag van 9 december 2019 in te trekken.

Rechtsmiddelen

Bezwaar

Bezwaren tegen dit besluit kunnen binnen zes weken na de bekendmaking van dit besluit worden ingediend bij:

Het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Secretariaat van de hoor- en adviescommissie
Postbus 90151
5200 MC te 'S-HERTOGENBOSCH

Wij vragen u om op de linkerbovenhoek van de envelop het woord "bezwaarschrift" te vermelden.

Het bezwaarschrift moet zijn voorzien van een handtekening, naam en adres van de indiener, de dagtekening en ons kenmerk van het besluit. Ook dient u een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar gericht is en de gronden van het bezwaar hierin op te nemen.

Daarnaast vragen wij u vriendelijk om een kopie van dit besluit bij te voegen. Kunt u ons ook uw telefoonnummer geven? De provincie kan dan, mocht dit nodig zijn, u bellen om samen de beste aanpak van behandeling van uw bezwaarschrift te bespreken.

Meer informatie over de behandeling van bezwaarschriften vindt u op www.brabant.nl/bezwaar.

U kunt het secretariaat van de Hoor- en adviescommissie bereiken via telefoonnummer (073) 680 83 04, faxnummer (073) 680 76 80 en e mailadres bezwaar@brabant.nl.

Voorlopige voorziening

Bovenstaand besluit treedt in werking, ook al wordt een bezwaarschrift ingediend. Het is daarom mogelijk om gelijktijdig met of na het indienen van een bezwaarschrift een zogenaamde "voorlopige voorziening" te vragen bij: de Voorzieningenrechter van de Rechtbank Oost-Brabant, sector Bestuursrecht, Postbus 90125, 5200 MA 's-Hertogenbosch.

Een voorlopige voorziening is in feite het nemen van een tijdelijke maatregel, bijvoorbeeld het schorsen van het besluit gedurende de tijd die nodig is om de bezwaren te behandelen en daarop een besluit te nemen. Voorwaarde om zo'n voorlopige voorziening te vragen is, dat er sprake is van spoedeisend belang.

Voor het vragen van een voorlopige voorziening is griffierecht verschuldigd.

INHOUDSOPGAVE

Besluit.....	2
Voorschriften.....	5
Procedurele overwegingen	13
Inhoudelijke overwegingen.....	15
1. Wettelijk kader - Wet natuurbescherming	15
1.1 <i>Beschermingsregimes</i>	15
1.2 <i>Interim omgevingsverordening Noord-Brabant</i>	15
2. Toetsing effecten ruimtelijke ingreep	16
2.1 <i>Onderzoek soorten</i>	17
2.2 <i>Alternatievenafweging</i>	19
2.3 <i>Belang van de aanvraag</i>	20
2.4 <i>Werkwijze en maatregelen op basis van het soortenmanagementplan</i>	21
2.5 <i>Monitoring</i>	28
2.6 <i>Verspreiding en staat van instandhouding</i>	31
2.7 <i>Voorzorg andere beschermde soorten</i>	34
3. Conclusie.....	34
Bijlage 1. Overzichtstekening van de planlocatie.....	35
Bijlage 2. Begeleidingsformulier bij indienen document, melding of goedkeuringsverzoek.....	36
Kennisgeving	37

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

1. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden aanvangen bekend is, doch uiterlijk 2 dagen voor aanvang van de activiteiten, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar bevoegd gezag op te sturen via info@odbn.nl onder vermelding van het kenmerknummer.
2. De ontheffinghouder dient onmiddellijk contact met ons op te nemen via info@odbn.nl, indien bij het uitvoeren van de activiteiten andere beschermde soorten dan de verleende soorten worden aangetroffen, of andere activiteiten als bedoeld in onderdeel I en II van het besluit noodzakelijk zijn. Tevens dient dan onderzoek te worden uitgevoerd om aan te tonen dat de activiteiten, zoals beschreven in het Soortenmanagementplan (SMP, d.d. 15 juni 2020), geen negatieve effecten hebben op deze soorten. Als negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten dient voor deze soorten alsnog een (aanvullende) ontheffing aangevraagd te worden.
3. De ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-) personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van de aan deze ontheffing verbonden voorschriften.
4. Ontheffinghouder is bevoegd om de volgende derden gebruik te laten maken van deze ontheffing:

Eigenaren van woningen die gelegen zijn tussen of aanliggend aan wooneenheden van Casade in het plangebied waarvoor deze ontheffing is verleend.

Indien de ontheffinghouder van deze bevoegdheid gebruik maakt, dient de doormachtiging privaatrechtelijk vastgelegd te worden door beide partijen ondertekende overeenkomst waarin in ieder geval de volgende onderdelen worden opgenomen:

- NAW-gegevens van beide partijen;
- Ondertekening door beide partijen;
- Overeenkomstdatum van de doormachtiging;
- Voor welke locatie de doormachtiging geldt;
- Voor welke activiteiten de doormachtiging geldt;
- Voor welke periode de doormachtiging geldt;
- Een vermelding van het kenmerk van de ontheffing Z/109142;
- De instandhoudingsverplichting van de geplaatste faunavoorzieningen.

Tijdens de werkzaamheden dient een kopie van de privaatrechtelijke overeenkomst op locatie aanwezig te zijn en te allen tijde aan toezicht en handhaving overhandigd te kunnen worden.

De ontheffinghouder (Woonstichting Casade) blijft eindverantwoordelijk voor de naleving van het SMP en de ontheffing met de daarbij geldende voorschriften.

5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende documenten (ecologische werkprotocollen) op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op eerste verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouder of opsporingsambtenaar.
6. Goedkeuringsbesluiten met bijbehorende voorschriften, maken onderdeel uit van dit besluit. In de gevallen waarin op basis van deze ontheffing op onderdelen goedkeuring van de zijde van het bevoegd gezag vereist is, worden de voorwaarden aan een dergelijke goedkeuring onderdeel van deze ontheffing.

7. De in voorschrift 3 genoemde (rechts)personen dienen op de hoogte te zijn van de inhoud en het doel van deze ontheffing en de daaraan verbonden voorschriften, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.

Specifieke voorschriften

Overzicht jaarlijkse werkzaamheden:

8. Een actueel en volledig overzicht van de uitvoering van de werkzaamheden onder deze ontheffing dient jaarlijks aan de ODBN, voor 1 maart, te worden gestuurd met:
 - a. projectindeling (deelgebieden) en locaties (kaart);
 - b. adresgegevens van de woningen (lijst);
 - c. voorgenomen planning, waaruit mede blijkt of er wel of geen ontmoedigende maatregelen worden getroffen.voor de woningen waaraan dat komend jaar zal worden gewerkt. Eventuele wijzigingen nadien worden via een geactualiseerd overzicht doorgegeven.
Voor het eerste jaar van de ontheffing geldt een uitzondering. Het overzicht van het eerste jaar van de ontheffing dient binnen 2 maanden na het verlenen van de ontheffing, uiterlijk voor 1 december van dat jaar te worden opgestuurd.
9. Mutaties van het woningbestand (tot maximaal 5% per jaar) dienen jaarlijks voor 1 maart ter informatie verzonden te worden naar de ODBN. Voorwaarde daarbij is dat onderzoek, mitigatie, compensatie en monitoring conform SMP en de hier gestelde voorschriften uitgevoerd worden.

Nulmeting (kwantitatief onderzoek en kwalitatief vervolgonderzoek):

10. Bij grote afwijkingen blijkt uit de validatie dient het model (geschiktheidscriteria) bijgesteld te worden, zodat in de toekomst zo nauwkeurig mogelijke, dus met zo min mogelijk onzekerheidsmarge, voorspellingen kunnen worden gegeven.
11. De validatie dient na afronding van de kwantitatieve nulmeting plaats te vinden.
12. De validatie van het voorspellingsmodel dient uiterlijk 1 juni 2021 ter kennisgeving verzonden te worden naar info@odbn.nl onder vermelding van zaaknummer Z/109142.
13. Om tot een volledige nulmeting van het plangebied te komen, dient een deel van het woningbestand nog te worden onderzocht op de aanwezigheid van beschermde soorten.
14. Voorafgaand aan werkzaamheden dienen de onderzoeksresultaten ter informatie digitaal gedeeld te worden het bevoegde gezag (ODBN). In de rapportage dient een integraal beeld van de verspreiding van beschermde soorten in het gehele plangebied te worden weergegeven. Deze rapportage dient binnen 2 maanden na ontheffingverlening in ons bezit te zijn.
15. Het vervolgonderzoek dient plaats te vinden bij gunstige weersomstandigheden voor de te onderzoeken soorten en functies en 100% gebiedsdekkend uitgevoerd te worden voor alle woningen waaraan gewerkt wordt binnen de ontheffingstermijn. Ook woningen met een lage kans dienen kwalitatief onderzocht te worden.
16. Bij het vervolgonderzoek dient met betrekking tot de huismus 1 veldbezoek conform de meest recente versie van het Kennisdocument Huismus (BIJ12) uitgevoerd te worden tijdens het broedseizoen, tussen 1 april en 15 mei. Dit middels een ochtendronde die 1 tot 2 uur na zonsopgang dient te starten.
17. Bij het vervolgonderzoek dient met betrekking tot de gierzwaluw 1 gierzwaluwronde uitgevoerd te worden tussen 15 en 31 mei overdag om activiteit in en boven de wijk en koloniegroepen te lokaliseren (mede huismusactiviteit registreren) en 1 gierzwaluwronde in de avond tussen 20 juni t/m 7 juli als er jongen aanwezig zijn, dit inclusief afspelen van lokgeluid na zonsondergang.

18. Voor de huiszwaluw dient tijdens de onderzoeken naar overige soort(groep)en mede gelet te worden op nesten van de huiszwaluw, binnen de gebieden waarbinnen de woningen van Stichting Casade gelegen zijn dienen tevens gerichte kolonietellingen uitgevoerd te worden.
19. De middernacht zwerminspecties naar zwermplaats van vleermuizen dienen uitgevoerd te worden met een starttijd van 0.00 uur en een eindtijd 2.00 uur, conform het meest recente vleermuisprotocol
20. Een fysiekeinspectie dient plaats te vinden:
 - a. bij wooneenheden waar een bijzondere verblijffunctie is vastgesteld waarbij maatwerk benodigd is; en
 - b. te allen tijde (ongeacht of een bijzonder verblijf vastgesteld is of niet) bij niet typerende of veelvoorkomende gebouwtypen met belangrijke steenmassa. Hieronder wordt verstaan (voormalige) scholen, zorgcentra, ziekenhuizen, kerken, flats/woontorens met tenminste 5 woonlagen en appartementen met 3-5 woonlagen. Deze fysieke inspectie ten behoeve van vleermuisverblijfplaatsen dient te gebeuren voorafgaand aan het ongeschikt maken, in de minst kwetsbare periode en gedurende het onderzoeksseizoen bij goede klimatologische omstandigheden. Bij het aantreffen van sporen of individuen dient het ontmoedigen niet plaats te vinden en zal eerst een ecologisch werkprotocol ter goedkeuring voorgelegd moeten worden bij bevoegd gezag.

Ecologisch werkprotocol:

21. Bij alle werkzaamheden wordt gewerkt volgens een ecologisch werkprotocol (standaard werkprotocol, dan wel werkprotocol met uitvoeringsplan). Dit wordt opgesteld op basis van de voorschriften bij deze ontheffing en de te nemen maatregelen zoals uitgewerkt in het SMP (Hoofdstuk 5). Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de projectlocatie, dienen van inhoud van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden en dienen dit aantoonbaar na te leven.
22. Een afschrift van de hierboven genoemde ecologische werkprotocollen dient per project, onder vermelding van het kenmerk van deze ontheffing, uiterlijk twee weken voor de start van de werkzaamheden opgestuurd te worden naar de ODBN. Dit geldt niet voor de eerste start van de werkzaamheden in augustus 2020. Hiervoor geldt dat een afschrift van het ecologisch werkprotocol, onder vermelding van het kenmerk van deze ontheffing, zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen 4 weken na start werkzaamheden, opgestuurd dient te worden naar de ODBN.
23. Maatregelen dienen te worden uitgevoerd zoals uitgewerkt in het SMP (Hoofdstuk 5), met inachtneming van aan de ontheffing verbonden voorschriften.

Kwetsbare periode en natuurvrij maken:

24. Doordat de werkzaamheden mogelijk een effect/gevolg hebben op de nest, rust- en voortplantingsplaatsen van de aangevraagde soorten en/of individuen dient te allen tijde, bij alle werkzaamheden met effecten (natuurvrij maken, of het beschadigen of vernielen van nesten of verblijfplaatsen), rekening te worden gehouden met mogelijk aanwezige soorten en hun kwetsbare periodes.
25. Na het ongeschikt maken dient een controlerende plaats te vinden binnen het actieve seizoen van de soorten en voorafgaand aan de werkzaamheden. Dit bij wooneenheden waar een bijzondere verblijfplaats vastgesteld is of bij niet typerende of veelvoorkomende gebouwtypen met massa (zie voorschrift 20 voor nadere definiëring). Dit middels een controlerende. De controlerende dient te worden uitgevoerd onder de weerscondities zoals gesteld worden in het meest recente vleermuisprotocol en de betreffende Kennisdocumenten van BIJ12. Bij woningen waarbij nesten, rust- en voortplantingsplaatsen

kunnen worden uitgesloten mogen de activiteiten zonder natuurvrij maken uitgevoerd worden.

26. Pas wanneer met voldoende zekerheid gesteld kan worden dat er geen beschermde soorten meer in de woningen aanwezig zijn, worden de woningen vrijgegeven door de ecologisch deskundige middels een natuurvrij-verklaring. Dit moment van vrijgave wordt op inzichtelijke wijze vastgelegd in een logboek, dat op locatie aanwezig dient te zijn.
27. Nesten, rust- en voortplantingsplaatsen van aangevraagde soorten dienen tijdig en buiten de kwetsbare periode toegankelijk (natuurvrij) te worden gemaakt onder begeleiding van een ecologische deskundige¹ conform de soort specifieke Kennisdocumenten van BIJ12 (op basis van de stappen genoemd in SMP, § 5.1). Dit om verstoring in de meest kwetsbare periode (SMP, § 5.3.2) te voorkomen. In de overgangperiode (oranje periode) kan het enkel onder strikte voorwaarde (SMP, § 5.3.2).

Taakstelling:

28. Alle woningen dienen natuurinclusief gerenoveerd, verduurzaamd of gebouwd te worden indien daar handelingen aan plaats vinden die (mogelijk) leiden tot aantasting van de geschiktheid en kans op aanwezigheid van soorten en functies. Clustering conform SMP en voorschriften in onderhavige ontheffing is toegestaan.
29. De permanente voorzieningen dienen alle gerealiseerd te worden in het woningenbestand dat in het bezit is van Casade.
30. Voor de reguliere situaties (geen bijzonder verblijffunctie) geldt dat tijdens de werkzaamheden, de in eventueel aanwezige Kennisdocumenten van BIJ12 genoemde afstanden en gewenningsperiode voldoende geschikte alternatieve nest-, rust- en voortplantingsplaatsen aanwezig dienen te zijn voor de eerder aanwezige soorten. Clustering van de voorzieningen is mogelijk, maar enkel rekening houdend met voorgaande voorwaarde. Een ecologisch deskundige dient aanwezig te zijn bij of goedkeuring te geven aan de specifieke locatie van de te treffen maatregelen. Met betrekking tot het treffen van tijdelijke voorzieningen geldt een uitzondering:
 - a. Uitwijkmogelijkheden voor vleermuizen en gierzwaluw zijn geaccepteerd, mits:
 - tijdig (gewenningsperiode) voldoende permanente voorzieningen gerealiseerd zijn; of
 - vanuit een voorspellingsmodel, dat gevalideerd en betrouwbaar is voor de soort, binnen het salderingsgebied als weergegeven in figuur 11 bijlage F van het SMP, voldoende uitwijkmogelijkheden zijn.
 - b. Uitwijkmogelijkheden voor huismussen zijn geaccepteerd, mits:
 - tijdig (gewenningsperiode) voldoende permanente voorzieningen reeds gerealiseerd zijn; of
 - vanuit een voorspellingsmodel, dat gevalideerd en betrouwbaar is voor de soort, binnen de actieradius van het functioneel leefgebied van de huismus (maximaal 500 meter), voldoende uitwijkmogelijkheden zijn.
 - c. De uitwijkmogelijkheden dienen in een projectgerelateerd ecologisch werkprotocol aantoonbaar onderbouwd te worden op basis van geschikte alternatieven en draagkracht. Mede geldt als voorwaarde dat op enig moment maximaal 25% van een salderingsgebied in renovatie is (en tijdelijk ongeschikt zijn voor gebouwbewonende soorten).

¹ Zie toelichting op:

https://www.brabant.nl/applicaties/producten/wet_natuurbescherming__ontheffing_beschermde_soorten_16411

- d. Indien het model niet betrouwbaar een soort voorspelt, dan zijn uitwijkmogelijkheden enkel geaccepteerd als voor de soort uitwijkmogelijkheden middels aanvullend veldonderzoek aangetoond worden.
- 31. Alle maatregelen dienen opgenomen te worden in een logboek (voorschrift 38) en in de salderingsboekhouding.
- 32. Bijstelling, aanvulling of wijziging van mitigatiemaatregelen en -taakstelling dient plaats te vinden op basis van:
 - a. monitoring en evaluatie van functionaliteit van getroffen voorzieningen;
 - b. kennisontwikkeling van mitigatie op nationaal en internationaal niveau.
 Toe te passen faunavoorzieningen liggen vast in het SMP en daarbij horende mitigatiecatalogus. Bij wijzigingen van het type voorzieningen, opgenomen in de mitigatiecatalogus, door actuele kennis rondom de effectiviteit van deze voorzieningen worden deze ter informatie opgestuurd naar de ODBN.
- 33. Wijziging in de mitigatietaakstelling die voortvloeit uit de validatie van het model mag niet voorzien in een lagere taakstelling dan als reeds opgenomen in tabel 12 en tabel 13 van het SMP.
- 34. De tijdelijke voorzieningen dienen in stand te blijven totdat de permanente voorzieningen zijn gerealiseerd en beschikbaar zijn, waarbij rekening dient te worden gehouden met de gewenningsperiode. Daarnaast mogen de tijdelijke voorzieningen pas verwijderd worden op het moment dat deze niet in gebruik zijn door beschermde soorten, dit buiten de meest kwetsbare periodes en de winterperiode. De tijdelijke voorzieningen mogen enkel verwijderd worden onder begeleiding van een ecologisch deskundige.

Bijzondere verblijffuncties:

- 35. Voordat het natuurvrij maken kan starten ten behoeve van duurzaamheids-, onderhouds- en renovatiewerkzaamheden, dient in onderstaande nest, rust- en voortplantingsplaatsen, afzonderlijk en aanvullend **goedkeuring** van de ODBN te worden verkregen. Het gaat dan om:
 - a. belangrijke verblijven (kraam-, winter-, zomerverblijf) voor laatvlieger of gewone grootoorvleermuis (bij meer dan 5 vleermuizen per verblijfsruimte);
 - b. belangrijke kraamkolonies of massawinterverblijven voor gewone dwergvleermuis (bij meer dan 10 vleermuizen per verblijfsruimte);
 - c. belangrijke kolonies van gierzwaluw, huiszwaluw of huismus (bij 10 actuele nesten of meer per woningblok (rijwoningen), wooncomplex of binnen een straal van 25 meter rond de nestplaats);
 - d. verblijfplaatsen van steenmarter.
 Voor de bijzondere verblijffuncties wordt per geval een ecologisch werkprotocol uitgewerkt (rekening houdend met de meest kwetsbare perioden (natuurkalender SMP, d.d. 15 juni 2020, per soort weergegeven in bijlage D), inclusief voorgestelde maatregelen en alternatieve voorzieningen. Het goedkeuringsverzoek, met ecologisch werkprotocol wordt minimaal 4 weken voordat de werkzaamheden (waaronder natuurvrij maken) plaatsvinden, opgestuurd naar het bevoegde gezag.
- 36. Werkzaamheden als bedoeld in het voorschrift 35 mogen pas worden uitgevoerd nadat het goedkeuringsbesluit is afgegeven, behoudens voor zover het ontmoedigingsmaatregelen betreft. In dit goedkeuringsbesluit kunnen aanvullende voorschriften worden opgenomen. Een goedkeuringsbesluit wordt binnen redelijke termijn, met een streven van 4 weken, afgegeven. Een uitzondering geldt voor goedkeuringsbesluiten die betrekking hebben op massawinterverblijffunctie. Deze zullen binnen de wettelijke termijn afgegeven worden.

Overig, met betrekking tot mitigatiemaatregelen:

37. In gevallen, anders dan de genoemde bijzondere functies in voorschrift 35, waarbij alternatieve faunavoorzieningen worden gerealiseerd die afwijken van de voorstellen opgenomen in het SMP/Mitigatiecatalogus dient bij een controle de afwijking onderbouwd te kunnen worden met een motivatie van de effectiviteit van de voorgestelde maatregelen.
38. Voor de uitgevoerde projecten in een kalenderjaar dient, uiterlijk voor 1 maart van het jaar daaropvolgend, een afschrift gestuurd te worden van de rapportage (logboek) met daarbij een overzicht van waar welke voorzieningen en maatregelen – zowel tijdelijk als permanent – zijn gerealiseerd. In de rapportage wordt, per project, minimaal opgenomen:
- onderzoeksverslag van de ecologische inspectie van de gebouwen (resultaten uitvloeisel voorschrift 20);
 - beschrijving van of en de wijze waarop gebouwen ‘natuurvrij’ zijn gemaakt;
 - beschrijving van de uitgevoerde duurzaamheids-, onderhouds- en renovatiewerkzaamheden;
 - beschrijving van de gerealiseerde alternatieve verblijven, met de aantallen, typen en functie hiervan per soort.

Voor deze onderdelen dienen, gericht op de verblijven van soorten, detailkaarten en foto's toegevoegd te worden om een goed inzicht in de wijze van uitvoering te geven en toezicht mogelijk te maken.

Monitoring:

39. Jaarlijks dient, voor 1 maart van het daaropvolgend jaar, een rapportage overgelegd te worden van de monitoring die dat jaar heeft plaatsgevonden. Bij die uitwerking dient nader te worden ingegaan op:
- de onderzoeksfrequentie na verduurzaming en renovatie en de wijze van onderzoek naar de aanwezigheid van soorten vooraf (nulmeting -> kwantitatief onderzoek, kwalitatief vervolgonderzoek en visuele inspectie);
 - een uitwerking en motivatie van de wijze waarop een gedegen vergelijking gemaakt kan worden tussen aantallen per soort (in relatie tot de staat van instandhouding) uit het onderzoek vooraf en het monitoringsonderzoek achteraf;
 - de wijze van monitoring gericht op kennisontwikkeling over de effectiviteit van genomen maatregelen.
40. De monitoringsrapportage met betrekking tot het laatste jaar (2024) dient tevens als evaluatie en bevat minimaal:
- beschrijving van de nulsituatie qua aantallen van soorten en aangetroffen functies in het plangebied;
 - beschrijving van de beoogde situatie in relatie tot soorten en functies na uitvoering van de werkzaamheden;
 - beschrijving van de ontwikkeling van de aantallen per soort per salderingsgebied;
 - analyse en beoordeling van de verschillen tussen verwachte en het werkelijk aantal dieren en het gebruik van de voorzieningen;
 - analyse en aanbevelingen ten aanzien van de functionaliteit van de mitigerende en compenserende maatregelen;
 - een analyse van de gerealiseerde meerwaarde voor de beschermde soorten ten aanzien van aantallen verblijven en de werkwijze op basis van het SMP (ten opzichte van afzonderlijke ontheffingen per project).
41. Voor de monitoring geldt ter vervanging van § 6.1.1 van het SMP dat:
- voor de populatietrend jaarlijks een monitoring uitgevoerd dient te worden volgens de methodiek van MUS (SOVON) en VleerMUS (Zoogdiervereniging) waarbij de trend binnen het gehele woningbezit van Casade in beeld dient te worden gebracht. Voor de huiszwaluw, dienen binnen de gebieden waarbinnen de woningen van stichting

Casade gelegen zijn, jaarlijks kolonietellingen uitgevoerd dient te worden als de soort binnen het gebied aangetroffen is. Deze tellingen dienen in 2021 opgestart te worden.

- b. voor een herhaling van de kwantitatieve nulmeting zullen vijf representatieve projecten, gelegen binnen het gebied van de kwantitatieve nulmeting, het eerste, tweede en derde jaar van de ontheffingstermijn **kwalitatief** onderzocht dienen te worden. In het vierde jaar dienen dezelfde vijf projecten kwantitatief onderzocht te worden. Een kwalitatief onderzoeksgebied betreft een wijk of stadsdeel (projectgebied en omliggende bebouwing) van de aanwezige soortpopulaties. Dit voor het in beeld brengen van (bijzonder) verblijfsfuncties binnen en rondom het woningbezit van Casade. Indien het minimum van 5 projecten onvoldoende blijkt om aan de representativiteitseisen te voldoen, dienen meerdere projecten gemonitord te worden. Van belang is dat met name de kleinere vastgestelde verblijfplaatsen (zomer- en paarverblijfplaatsen van vleermuizen en nesten van individuen broedvogels) gemonitord worden door herhaling van de kwantitatieve nulmeting en representatief zijn om een goede vergelijking te maken met de nulmeting en om een juiste trend vast te stellen.

Start van de ontmoediging en/of start van de renovatie/verduurzamingswerkzaamheden van de te monitoren projecten dienen uiterlijk in het eerste ontheffingsjaar te starten, rekening houdend met voorschrift omtrent visuele inspectie (voorschrift 20).

De representativiteit dient te worden bepaald aan de hand van de volgende criteria:

- Representatief voor de typologie van de woningen die binnen het SMP zal worden aangepakt (voor zover onderzocht bij de nulmeting); en
- Goede geografische spreiding van de representatieve typologieën wooneenheden door en ligging van het eigendom; en
- Correcte verdeling en aanwezigheid van bijzondere verblijfplaatsen, soorten en/of kolonies voor zover vastgesteld tijdens de nulmeting; en
- Aanwezigheid van een meetbare populatie tijdens de nulmeting binnen de relevante soortgroepen (dus geen complexen waar tijdens de nulmeting niets is vastgesteld);

- a. voor bijzondere verblijfsfunctie:

- in jaar 1 en 3 na oplevering werkzaamheden kwalitatief onderzoek uitgevoerd dient te worden naar de betreffende soort binnen het kwalitatief onderzoeksgebied waartoe dat complex behoort. Een kwalitatief onderzoeksgebied betreft een wijk of stadsdeel (projectgebied en omliggende bebouwing) van de aanwezige soortpopulaties; en
- in jaar 1 en 3 na oplevering werkzaamheden alle soort specifieke maatregelen fysiek (visueel) geïnspecteerd dienen te worden in de periode september-november van dat zelfde jaar; en
- de verkregen inzichten en optimalisatiemogelijkheden per direct ingezet worden in de navolgende maatwerk uitvoeringsplannen/werkprotocollen.

- b. voor de niet effectief bewezen en experimentele voorzieningen een fysieke inspectie van de mitigerende maatregelen (voorzieningen) uitgevoerd dient te worden in het eerste en derde jaar in de periode september-oktober.
- c. voor de monitoringsmethodiek van het kwalitatieve onderzoek dezelfde extra voorschriften gelden als welke die zijn opgenomen met betrekking tot het kwalitatieve vervolgonderzoek.

42. Indien uit de monitoring blijkt dat de populatietrend gelijkblijvend of negatief is, of de voorzieningen niet voldoende effectief blijken te zijn, kunnen wij extra voorschriften opleggen.
43. De bij de nulmeting (kwantitatief en kwalitatief onderzoek vooraf aan de werkzaamheden) vastgestelde soorten, aantallen en functies dienen geborgd te zijn in de toekomstige situatie binnen het woningbestand in het bezit van Stichting Casade. Dit zal moeten blijken uit de evaluatie rapportage.

Overige voorschriften:

44. De ontheffinghouder dient, met inachtneming van de hier genoemde voorschriften, de mitigerende maatregelen uit te voeren zoals beschreven in de aanvraag en het Soortenmanagementplan (Arcadis, 15 juni 2020).
45. Deze ontheffing geldt voor een periode van 5 jaar, met optie tot verlenging (mede afhankelijk van de evaluatie). Bij gewenste verlenging dient minimaal 5 maanden voor het verstrijken van de looptijd van de ontheffing een verlengingsverzoek ingediend te worden.
46. Aanspreekpunt in het kader van dit besluit en de daaruit voortvloeiende voorschriften is de Omgevingsdienst Brabant Noord. Het opsturen van genoemde uitwerkingen kan digitaal via info@odbn.nl of berichtenbox van de ODBN, met het begeleidingsformulier zoals opgenomen in Bijlage 3 bij dit besluit.

PROCEDURELE OVERWEGINGEN

Aanvraag

Op 9 december 2019 hebben wij van Stichting Casade een aanvraag voor een ontheffing ingevolge artikel 3.3, eerste lid, artikel 3.8, eerste lid en artikel 3.10, tweede lid, juncto artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) ontvangen. De aanvraag is op 15 juni 2020 aangevuld. Een uitgebreide projectomschrijving is opgenomen in de aanvraag en het soortenmanagementplan (SMP, § 1.4.3). De aanvraag is geregistreerd onder nummer Z/109142.

Op 24 augustus 2020 is de aangevraagde ontheffing verleend.

Op 1 oktober 2020 is een proforma bezwaarschrift ingediend door Boels Zanders Advocaten namens Stichting Casade. Het bezwaarschrift is geregistreerd onder nummer Z/131834.

Naar aanleiding van het ingediende bezwaarschrift en het op basis daarvan ingezette mediationtraject zijn wij tot het oordeel gekomen dat er aanleiding is tot het nemen van een herstelbesluit.

Het resultaat van het mediationtraject is dat het besluit in primo van 24 augustus 2020 wordt ingetrokken en een nieuw besluit in primo wordt genomen, waarbij een wijziging is doorgevoerd in de aan de ontheffing verbonden voorwaarden en de motivering voor het opleggen van die voorwaarden.

Gedragscode

Er wordt geen gebruik gemaakt van een gedragscode.

Bevoegd gezag

Omdat de activiteit wordt verricht in de provincie Noord-Brabant zijn Gedeputeerde Staten (verder: GS) op grond van artikel 1.3 van de Wnb bevoegd om op de aanvraag te beslissen. Indien aan de orde betrekken wij tevens de gevolgen van de activiteit voor de soorten buiten onze provinciegrens bij ons besluit.

Reguliere voorbereidingsprocedure

In deze procedure wordt de reguliere voorbereidingsprocedure overeenkomstig het bepaalde in hoofdstuk 4 van de Algemene wet bestuursrecht toegepast.

Ontvankelijkheid

Ten aanzien van de aspecten van de aanvraag waarvoor een ontheffing ingevolge de Wnb is vereist, hebben wij beoordeeld of de aanvraag volledig is en voldoende gegevens bevat. Wij zijn van oordeel dat de aanvraag voldoende informatie bevat voor een goede beoordeling van die aspecten waarvoor een ontheffing is gevraagd.

Overige regelgeving

Bij de beoordeling van deze aanvraag zijn andere aspecten dan gerelateerd aan soortenbescherming op grond van de Wnb en de daarbij behorende regelgeving niet betrokken. Een toestemming op basis van andere wet- en regelgeving kan daarom aan de orde zijn, onder andere voor ruimtelijke ordening of bouwen.

Deze aanvraag is niet getoetst aan het onderdeel Natura 2000 van de Wnb. Mogelijk is hiervoor ook een vergunningplicht op grond van de Wnb aan de orde. Indien dit het geval is dient de aanvrager ook deze bij de provincie aan te vragen. Wij maken u attent op de uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 29 mei 2019, dat voor een (toename van) stikstofdepositie, hoe klein ook, een vergunningplicht geldt.

INHOUDELIJKE OVERWEGINGEN

1. Wettelijk kader - Wet natuurbescherming

1.1 Beschermingsregimes

Op basis van de Wet natuurbescherming zijn er drie beschermingsregimes. Het eerste regime geldt voor vogels op grond van de Vogelrichtlijn. Artikelen 3.1, 3.2 en 3.4 van de Wnb hebben betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor vogelsoorten, waarvoor GS ontheffing kunnen verlenen. Artikelen 3.3 en 3.4 geven de voorwaarden voor het kunnen verlenen van de ontheffing.

Het tweede beschermingsregime geldt voor planten en dieren op basis van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn. Artikelen 3.5 en 3.6 van de Wnb hebben betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten, waarvoor GS ontheffing kunnen verlenen. De artikelen 3.8 en 3.9 geven de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een ontheffing.

Het derde regime beschrijft de bepalingen voor andere (nationaal beschermde) soorten. Artikel 3.10 van de Wnb heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten en geeft de voorwaarden waaronder GS ontheffing kunnen verlenen.

Voor alle soorten geldt in alle gevallen de algemene zorgplicht (artikel 1.11 van de Wnb). Het gaat dan zowel om beschermd als onbeschermd dier- en plantensoorten. De zorgplicht geldt ongeacht of er een vrijstelling geldt of een ontheffing is verleend. Hierin wordt bepaald dat eenieder zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, schade aan deze soorten dient te voorkomen.

In artikel 5.4 van de Wnb zijn gronden opgenomen waarop een verleende ontheffing kan worden ingetrokken of gewijzigd. De ontheffing kan in elk geval worden ingetrokken indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.

1.2 Interim omgevingsverordening Noord-Brabant

Provinciale Staten hebben ten aanzien van soortbescherming aanvullende kaders vastgesteld. Deze zijn neergelegd in paragraaf 2.6.1 van de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant. Voor bepaalde soorten en handelingen zijn vrijstellingen opgenomen.

2. Toetsing effecten ruimtelijke ingreep

Onderstaand de onderbouwing van de toetsing effecten ruimtelijk ingreep.

Aangevraagde activiteiten

Stichting Casade (verder: Casade) heeft ruim 11.500 woningen in haar bezit in de gemeenten Dongen, Loon op Zand en Waalwijk.

Casade heeft duurzaamheid hoog in het vaandel staan. Met verduurzaming-, onderhouds- en renovatiewerkzaamheden, alsmede sloop en nieuwbouw wil Casade woonlasten van huurders verlagen en de CO₂-uitstoot verminderen en binnenklimaat verbeteren. De uitvoeringsmaatregelen in de periode 2019-2027 zijn gericht op de verbetering van de woningen tot gemiddeld energielabel B.

Casade is voornemens om komende jaren grootschalige renovaties en verduurzamingswerkzaamheden uit te voeren, alsmede beheer en onderhoud van de gebouwen aan haar woningbezit. Het gaat hierbij om een structurele aanpak waarbij veel dezelfde soort werkzaamheden zullen worden uitgevoerd en waarbij er een grote kans is dat deze werkzaamheden effect zullen hebben op beschermde soorten of hun verblijfplaatsen. Om te voorkomen dat voor elk los project een ontheffing aangevraagd moet worden, is ervoor gekozen om met behulp van een soortenmanagementplan een generieke ontheffing aan te vragen. De gebiedsontheffing wordt aangevraagd voor een periode van vijf jaar, met de intentie om deze te verlengen naar een periode van tien jaar.

Met het soortenmanagementplan (Arcadis, d.d. 15 juni 2020 verder: SMP), gericht op het woningenbestand van Casade, met uitzondering van de woningeenheden die vallen onder reeds verleende ontheffingen, is het doel om op gebiedsniveau de 'staat van instandhouding' van gebouwbewonende faunasoorten te garanderen. Een ander doel is om de werkprocessen te versimpelen, te ontzorgen en te versnellen bij onderhoud, renovatie, verduurzaming, alsmede sloop en nieuwbouw van woningen en gebouwen, alsmede om een meerwaarde in voorzieningen te creëren.

De ontheffing is aangevraagd voor de volgende type werkzaamheden (zie SMP, § 1.4.3):

- Beheer en onderhoud van woningen (zoals schilderwerk, reparatie/vervanging van dakgoten en dakpannen/bekleding, herstel voegwerk);
- Renovatie van gebouwen;
- Verduurzaming van woningen (zoals isolatie van dak en spouw en vervanging van daken en gevels);
- Plaatsen van dakkapellen;
- Plaatsen van zonnepanelen;
- Sloop en nieuwbouw van woningen.

Het verwijderen van groen en het bouwrijp maken en bebouwen van terreinen vraagt om een specifieke benadering en valt buiten de context van de generieke aanpak van het SMP en daardoor buiten de ontheffingsaanvraag. Bij de uitvoering zal rekening worden gehouden met het groen dat binnen de werksfeer valt. Enkel het groen in de directe omgeving (tuinen) dat verwijderd moet worden ten behoeven van de werkzaamheden aan vastgoed (bijvoorbeeld voor het plaatsen van steigerwerk maar ook sloop en nieuwbouw) wordt verwijderd. Het overige groen (groen in eigendom van Casade plus het groen van de openbare ruimte, buiten het eigendom van Casade, valt buiten de

invloedsfeer van het SMP. Ingrepen die daar betrekking op hebben worden via regulier spoor beoordeeld.

Een uitgebreide projectomschrijving van de activiteiten is opgenomen in de aanvraag en het SMP (Arcadis, d.d. 15 juni 2020).

2.1 Onderzoek soorten

Het onderzoek naar beschermde soorten is beschreven in hoofdstuk 3 van het SMP. Het onderzoek is erop gericht om te bepalen welke beschermde soorten in woningen aanwezig kunnen zijn. Dit vindt op een andere wijze plaats dan de gebruikelijke methode, waarbij soorten worden uitgesloten. De verspreiding van soorten is en wordt in beeld gebracht met behulp van:

- Bureauonderzoek: Met behulp van gegevens van de NDFF. Tijdens het bureau onderzoek wordt geïnventariseerd welke gegevens al bekend zijn over de specifieke locaties ten aanzien van beschermde soorten;
- Modelmatig onderzoek/Quickscan: Met de input vanuit een veldbezoek (habitatgeschiktheidsbeoordeling) is voor het gehele woningenbestand modelmatig in beeld gebracht wat de kans is dat een soort in een woning aanwezig is. Het modelmatig onderzoek 'geschiktheidsmodel' (SMP, § 3.3) voorspelt de potentie van een gebouw om als verblijfplaats te dienen voor soorten. De criteria zijn bepaald op basis van ecologische veldkennis (expert judgement Arcadis), literatuurstudie en worden gevalideerd vanuit verschillende SMP's, waaronder in Noord-Brabant. Uiteindelijk is deze stap vergelijkbaar met een reguliere quickscan, maar dan op basis van een model.
- Veldonderzoek: Tot 2020 is een gedeelte van het woningenbezit (circa 12 %) volledig (kwantitatief) onderzocht volgens Kennisdocumenten van BIJ12 of het Vleermuisprotocol 2017 (SMP, § 3.4.1). Deze woningen dienen als steekproef en liggen daarom verspreid binnen de verschillende gemeenten. De resultaten van het onderzoek worden gebruikt ter validatie van het modelmatige onderzoek. Als vervolgonderzoek is de inzet om gefaseerd (kwalitatief) de resterende deelgebieden (88 % van het woningenbezit) waar grootschalige projecten worden uitgevoerd, te onderzoeken op bijzondere verblijven (SMP, § 3.4.1 en Tabel 3).
- Visuele inspectie gebouwen: Voorafgaand aan het ontmoedigen worden van woningen met belangrijke verblijfplaatsen en locaties waar geen veldonderzoek is gedaan (SMP, d.d. 15 juni 2020, § 3.5) een fysieke inspectie uitgevoerd met behulp van een endoscoop (en eventueel een hoogwerker). Hierbij wordt op basis van sporen of directe waarnemingen vastgesteld of er daadwerkelijk verblijfplaatsen in de woningen aanwezig zijn.

Het onderzoek is in grote lijnen voldoende. Voor een validatie van het geschiktheidsmodel op het Casade specifieke eigendom heeft in de afgelopen jaren onvoldoende soortgericht onderzoek plaatsgevonden (beperkte kwaliteit of enkel quickscan). De definitieve validatie vindt plaats nadat het soortgericht onderzoek is afgerond. De resultaten hiervan worden ter kennisgeving aan het bevoegd gezag toegezonden. Wij nemen ter borging voor een voldoende betrouwbaar beeld van de belangrijkste functies van de beschermde soorten de volgende extra maatregelen op ten aanzien van het onderzoek in de voorschriften:

- Bij grote afwijkingen blijkt uit de validatie dient het model (geschiktheidscriteria) bijgesteld te worden, zodat in de toekomst zo nauwkeurig mogelijke, dus met zo min mogelijk onzekerheidsmarge, voorspellingen kunnen worden gegeven.
 - De validatie van het voorspellingsmodel dient binnen 2 maanden na afronding van het kwantitatieve veldonderzoek ter kennisgeving verzonden te worden naar info@odbn.nl onder vermelding van zaaknummer Z/109142.
- Wij leggen geen jaarlijkse validatie-verplichting na afronding van het veldseizoen voor vogels

en vleermuizen op omdat validatie aan de hand van een kwalitatief vervolgonderzoek niet volledig dekkend is.

- Om tot een volledige nulmeting van het plangebied te komen, dient een deel van het woningbestand nog te worden onderzocht op de aanwezigheid van beschermde soorten. Voorafgaand aan werkzaamheden, dienen de onderzoeksresultaten ter informatie digitaal gedeeld te worden met het bevoegde gezag. In de resultaten dient een integraal beeld van de verspreiding van beschermde soorten in het gehele plangebied te worden weergegeven. De rapportage van de onderzoeksresultaten dient binnen 2 maanden na ontheffingverlening te worden verzonden. Een startmelding van werkzaamheden dient per project plaats te vinden.
- Het vervolgonderzoek dient plaats te vinden bij gunstige weersomstandigheden voor de te onderzoeken soorten en functies en 100% gebiedsdekkend uitgevoerd te worden voor alle woningen waaraan gewerkt wordt binnen de ontheffingstermijn. De woningen met een lage kans dienen kwalitatief onderzocht te worden. De motivering hiervoor is dat niet aan alle woningen met een lage kans werkzaamheden zullen worden uitgevoerd.
- Bij het vervolgonderzoek dient met betrekking tot de huismus 1 veldbezoek conform Kennisdocument Huismus (BIJ12, versie juli 2017) uitgevoerd te worden tijdens het broedseizoen, tussen 1 april en 15 mei. Dit middels een ochtendronde 1 a 2 uur na zonsopgang te starten.
- Bij het vervolgonderzoek dient met betrekking tot de gierzwaluw 1 gierzwaluwronde uitgevoerd te worden tussen half-eind mei overdag om activiteit in en boven de wijk en koloniegroepen te lokaliseren (mede huismusactiviteit registreren) en 1 gierzwaluwronde in de avond tussen 20 juni t/m 7 juli als er jongen aanwezig zijn inclusief afspelen lokgeluid na zonsondergang.
- Voor de huiszwaluw, dienen tijdens de onderzoeken naar overige soort(groep)en mede gelet te worden op nesten van de huiszwaluw en binnen de gebieden waarbinnen de woningen van Stichting Casade gelegen zijn dienen kolonietellingen uitgevoerd te worden.
- De middernacht zwerminspecties naar zwermplaats van vleermuizen dienen uitgevoerd te worden met een starttijd van 0.00 uur en een eindtijd 2.00 uur.
- Een visuele inspectie dient plaats te vinden:
 - a. bij wooneenheden waar een bijzonder verblijffunctie vastgesteld is om maatwerk te kunnen leveren; en
 - b. te allen tijde (ongeacht of een bijzonder verblijf vastgesteld is of niet) bij niet typerende of veelvoorkomende gebouwtypen met massa. Hieronder wordt verstaan (voormalige) scholen, zorgcentra, ziekenhuizen, kerken, flats/woontorens met tenminste 5 woonlagen en appartementen met 3-5 woonlagen. Dit dient te gebeuren voorafgaand aan het ongeschikt maken, in de minst kwetsbare periode en gedurende het onderzoeksseizoen bij goede klimatologische omstandigheden. Bij het aantreffen van sporen of individuen dient het ontmoedigen niet plaats te vinden en zal een ecologisch werkprotocol ter goedkeuring voorgelegd moeten worden bij bevoegd gezag. De motivering om af te zien van visuele inspectie bij alle woningen met een bijzondere ecologische status, die geschikt zijn voor een bijzondere verblijfsfunctie of waar een bijzondere verblijfsfunctie is vastgesteld, luidt als volgt: Vanwege de hoeveelheid woningen met een bijzondere status is een visuele inspectie bij alle woningen niet evenredig uit oogpunt van haalbaarheid en uitvoerbaarheid.

Mogelijke effecten

Door het uitvoeren van verduurzamings-, onderhouds- en renovatiewerkzaamheden, alsmede sloop en nieuwbouw van het woningbestand van Stichting Casade kunnen nesten, rust- en

voortplantingsplaatsen (verblijfplaatsen) van de aangevraagde soorten beschadigd, vernield worden of individuen van de aangevraagde soorten verstoord worden. Dit is een overtreding van de bepalingen zoals bedoeld in artikel 3.1, tweede en vierde lid, artikel 3.5, tweede en vierde lid, en artikel 3.10, eerste lid, onder b, van de Wnb.

De voorgenomen activiteiten hebben impact op de gevel, dakrand en het dak.

De vogelsoorten huismus en gierzwaluw kunnen onder de daken/dakranden broeden en de huiszwaluwen maken nesten tegen de gevel onder de dakrand. Vleermuizen kunnen hun verblijfplaats hebben in de gevel, via gaten en kieren in (spouwmuur)ruimtes en onder daken/dakranden, onder pannen, zolders en achter demontabele delen als betimmeringen, boeiboorden en loodflappen. De steenmarter houdt zich binnen de woning graag op in de gevel, te bereiken via kieren of gaten in de buitenmuur. De soort heeft een voorkeur voor oude opstallen, muren en schuren.

2.2 Alternatievenafweging

In § 8.2 van het SMP staat de alternatievenafweging beschreven.

Stichting Casade zal op termijn alle woningen renoveren of 'vervangen' gelet op bouwtechnische en energetische doelstellingen (Energietransitie) en om de woonlasten van de huurders te verlagen. Tussendoor zal ook regulier en planmatig onderhoud plaatsvinden. De betreffende woningen zijn onroerend goed, waardoor het onderhoud niet op een andere plek kan worden uitgevoerd.

De technische staat van de woningen kan zodanig zijn, dat renovatie nodig is om de woningen te laten voldoen aan de technische/energetische eisen van deze tijd. Indien er geen onderhoud en renovatie van deze woningen wordt uitgevoerd, zullen de woningen op termijn onbewoonbaar worden. Uiteindelijk zal dit leiden tot sloop van de woningen. Sloop van deze woningen betekent het verlies van vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten. Het alternatief van niets doen heeft als gevolg dat op termijn de gebouwen in zullen storten en gesloopt moeten worden waarbij vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen, vogels en zoogdieren permanent verloren gaan. Hierdoor zijn er op de locatie van de gesloopte woningen gedurende langere periode (in sommige situaties één tot twee jaar) geen vaste rust- en verblijfplaatsen voor soorten aanwezig.

Waar mogelijk zal renovatie plaatsvinden, maar indien de woning in een dermate slechte staat is dat deze niet meer opgewaardeerd kan worden naar de huidige en toekomstige wooneisen, dan zal er gesloopt worden en vervolgens nieuwbouw voor in de plaats komen.

De gekozen werkwijze van het SMP, waarbij het gehele woningbezit natuurinclusief gerenoveerd / verduurzaamd/gebouwd wordt, betekent dat de tijd dat er geen verblijfplaatsen in een gebouw aanwezig zijn tot een minimum worden beperkt. De aanwezige soorten kunnen hierdoor altijd uitwijken naar alternatieve verblijven.

Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning (buiten kwetsbare periodes) wordt schade aan de beschermde soorten zoveel mogelijk voorkomen. De meerwaarde van deze aanpak zit hem in het feit dat er een overmaat aan verblijfplaatsen voor de betreffende soorten aangebracht wordt. Ook in woningen die niet eerder geschikt waren voor soorten, wordt een diversiteit aan verblijfplaatsen geboden. Hierbij wordt ook naar de omgeving van een gebouw gekeken zover deze relevant is voor een soort. Om te zorgen dat binnen de actieradius van de soort altijd voldoende alternatieve verblijfplaatsen zijn, is gekozen voor een indeling en aanpak per salderingsgebied. Per salderingsgebied wordt elke jaar de balans opgemaakt (voldoende voorzieningen) en gepland. Hiervoor wordt een aparte boekhouding opgezet en bijgehouden. Om te voorkomen dat lokale

populaties te veel onder druk komen te staan en hervestiging mogelijk is, geldt als voorwaarde dat op enig moment maximaal 25% van een salderingsgebied in renovatie is (en tijdelijk ongeschikt zijn voor gebouwbewonende soorten). Zie ook § 2.3 van SMP voor de mitigatie-strategie. Met deze aanpak wordt het tijdelijke verlies van 'woonruimte' voor betreffende soorten afdoende gemitigeerd.

Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning (buiten kwetsbare periodes) wordt schade aan de beschermde soorten zoveel mogelijk voorkomen.

Gezien het bovenstaande is ons gebleken dat er geen redelijke alternatieven mogelijk zijn, die zouden leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

2.3 Belang van de aanvraag

De ontheffing is gevraagd op grond van onderstaande belangen.

Voor de vogels gaat het om wettelijke belangen genoemd in artikel 3.3, vierde lid, onder b van de Wnb:

- de volksgezondheid of openbare veiligheid;
- de bescherming van flora of fauna.

Voor de vleermuizen en de steenmarter gaat het om de wettelijke belangen genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b van de Wnb:

- de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van natuurlijke habitats;
- de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

In § 8.4 van het SMP staat de onderbouwing van de wettelijke belangen beschreven.

De verduurzaming, renovatie of sloop met nieuwbouw draagt bij aan de afspraken zoals deze zijn gemaakt in het Lente-akkoord Energiezuinige Nieuwbouw (waaronder ook vergaande renovatie, herontwikkeling/hergebruik tot nieuwbouwniveau), dat is ondertekend door Aedes, Bouwend Nederland, NEPROM, NVB en de minister van Binnenlandse Zaken en Koningsrelaties. Een reductie in de uitstoot van CO₂ beperkt mede de (gevolgen van) klimaatverandering. Klimaatverandering kan namelijk leiden tot belangrijke economische schade als gevolg van:

- zeespiegelstijging met risico op overstromingen verzilting;
- vergroting weersextremen (extreme regenval en langere droogteperiodes);
- beperkingen in zoetwatervoorzieningen;
- toenemend risico op (infectie)ziekten en plagen;
- bedreiging van de energievoorziening.

Door energetische werkzaamheden en daarmee de verduurzaming van de woningen wordt het energielabel van de woning verlaagd en energieverbruik gereduceerd. Hierdoor wordt het gebruik van fossiele brandstoffen en van CO₂-uitstoot verminderd en wordt de uitstoot van CO₂ gereduceerd, met gunstige effecten op het milieu en volksgezondheid tot gevolg.

Een reductie in de uitstoot van CO₂ en daarmee het beperken van de (gevolgen van) klimaatverandering is essentieel in het kader van klimaatmitigatie en dient een 'groot maatschappelijk belang', onder andere op het vlak van veiligheid en natuurbescherming, bij het besparen van energie.

In de ontheffingsaanvraag (SMP met aanvulling) is onderbouwd dat met de werkwijze van het soortenmanagementplan voor de beschermde soorten, op termijn, een substantiële meerwaarde wordt gecreëerd aan potentiële verblijfplaatsen. Hiermee zijn en blijven de woningen, ook na de activiteiten, geschikt voor gebouwbewonende soorten. Door tijdens de activiteiten de woningen standaard te voorzien van verblijfplaatsen dragen de activiteiten op langere duur bij aan de lokale en regionale instandhouding van populaties. Daarnaast worden de werkzaamheden aan de gebouwen in het plangebied op projectmatige wijze aangepakt, waardoor er zicht is op de maatregelen die worden uitgevoerd en kunnen de nodige mitigerende maatregelen worden getroffen. Klimaatverandering kan tot gevolg hebben dat soorten zich verplaatsen ten gevolge van verandering/ ongeschikt worden habitat, uitsterven van soorten, verandering in de voedselketen. De nadelige effecten van het broeikas effect zijn divers, zonder maatregelen om de effecten een halt toe te roepen dan wel te minimaliseren, zullen de consequenties voor veel dieren en planten een desastreuze uitwerking hebben met als worstcase het (lokaal) uitsterven tot gevolg. Door het klimaatprobleem bij de bron aan te pakken (vermindering uitstoot broeikasgassen) kunnen hier op den duur velerlei soorten baat bij hebben. De activiteiten vinden dus mede plaats in het belang van de 'bescherming van flora of fauna'.

Bovenstaande onderbouwingen geven weer dat de activiteiten *mede* plaatsvinden in het belang van 'ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied', 'bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied' en in het 'algemeen belang'.

Gelet op de naar voren gebrachte omstandigheden zijn wij van oordeel dat de aangedragen belangen voldoende onderbouwd zijn om de ontheffing te kunnen verlenen.

2.4 Werkwijze en maatregelen op basis van het soortenmanagementplan

In het kader van de gebiedsontheffing is er een soortenmanagementplan (SMP, d.d. 15 juni 2020) opgesteld. Deze vormt de basis voor de ontheffingsaanvraag. In het SMP staat beschreven op welke wijze er binnen het plangebied een meerwaarde wordt gecreëerd voor de soorten en met welke maatregelen een positieve impuls wordt gegeven aan gunstige en duurzame staat van instandhouding van de soorten.

In hoofdstuk 5 van het SMP 'beschermingsplan' is uitgewerkt op basis van welke stappen de bescherming van de soorten tijdens en na de werkzaamheden is geborgd. Deze bestaan uit:

- Het hiervoor genoemde onderzoek naar de verspreiding van soorten waaruit blijkt of er beschermde soorten aanwezig kunnen zijn.
- Op basis van het type werkzaamheden (SMP, § 5.3.1) en de periode van uitvoering (natuurkalender met gevoelige perioden per soort; SMP, § 5.3.2) wordt bepaald of er effecten op de soorten kunnen zijn.
- Voor sommige beheer- en onderhoudswerkzaamheden kan gewerkt worden met behulp van een standaard werkprotocol. Door te werken op basis van dit werkprotocol zijn permanente effecten op de verblijfplaatsen (beschadigen/vernietigen verblijfplaats of permanente versperring van toegang) uitgesloten en worden tijdelijke effecten (verblijfplaats wordt niet beschadigd/vernietigd, maar toegang tijdelijk versperd) en effecten op individuele dieren voorkomen. In de werkprotocollen zijn verschillende maatregelen opgenomen zoals het type materiaalgebruik, noodzaak tot ontmoedigen, planning en momenten van uitvoeren en andere

maatregelen om het verdwijnen van permanente toegang tot verblijfplaatsen te voorkomen. Daarbij vindt altijd afstemming met de betrokken ecoloog plaats.

- Wanneer werkzaamheden (mogelijk) leiden tot permanente effecten op verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten dient voor deze werkzaamheden een uitvoeringsplan opgesteld te worden per project. Dit werkprotocol omvat de onderdelen projectinformatie, randvoorwaarden voor natuurvriendelijk werken, mitigatietaakstelling en ecologisch logboek.
- Natuurvrij maken/ontmoedigen gebeurt niet als werkzaamheden in groene periode (minst kwetsbare periode) uitgevoerd worden en mogelijk wordt natuurvrij gemaakt in de oranje periode (SMP, § 5.3.2). De ontmoediging vindt plaats middels 'exclusion' waardoor de eventueel aanwezige dieren eenmalig het gebouw kunnen verlaten, maar daarna niet terug kunnen keren. Natuurvrij maken wordt enkel toegepast bij werkzaamheden met permanente effecten, niet bij tijdelijke effecten.
- Tijdens de werkzaamheden wordt de wijze van uitvoering en genomen maatregelen vastgelegd in een logboek.
- Voor alle woningen wordt de taakstelling voor nieuwe alternatieve faunavoorzieningen (mitigatietaak) bepaald, waarbij voor alle gerenoveerde woningen een standaard taakstelling geldt (SMP, § 5.4.2 tabel 12). Dat betekent dat ook woningen die eerder niet geschikt waren voor soorten, na verduurzaming en renovatie wel een diversiteit aan verblijfplaatsen bieden. Dit is één van de belangrijkste onderdelen die zorgen voor een substantiële meerwaarde voor de soorten (ten opzichte van de wettelijke eisen) op de lange termijn. Indien woningen een bijzondere ecologische status hebben, bijvoorbeeld bij huisvesting van een massawinterverblijf of kraamverblijf, dient een extra mitigatietaakstelling uitgevoerd te worden. Indien gebouwen een bijzondere ecologische status hebben, bijvoorbeeld bij huisvesting van een kraamverblijfplaats, dient een **extra mitigatie taakstelling** uitgevoerd te worden. Dit geldt voor de gebouwen (blok woningen, appartement, flat, rij woningen, etc) binnen een project met een gierzwaluw-, huismus- kolonie en/of kraamkolonie of massa-winterverblijf voor vleermuizen (SMP, § 5.4.2, tabel 13, zoals hieronder weergegeven).

Tabel 13 – Extra mitigatietaak voor woningen met een bijzondere ecologische status

Soort	Type verblijf	Taakstelling grondgebonden woning	Taakstelling appartement met 3 tot 5 woonlagen	Taakstelling flat/woontoren met tenminste 5 woonlagen
Gierzwaluw	Bijzondere kolonie	2 per woning	12 per complex	12 per gebouw
Huismus	Bijzondere kolonie	2 per woning	12 per complex (binnen eerste 3 woonlagen)	N.v.t.
Huiszwaluw	Nesten	2 per woning	12 per complex	12 per gebouw
Vleermuis	Klein zomer/najaarsverblijf tot 10 dieren	1 per woning	0,5 per woning	0,25 per woning
	Groot zomer/najaarsverblijf tot 25 dieren	1 per woningblok van 6 tot 10 woningen of 0,1 per woning	1 per complex	2 per gebouw
	Massawinterverblijf	N.v.t.	2 per gebouw	2 per gebouw
	Kraamverblijf	1 per woningblok van 6 tot 10 woningen of 0,25 per woning	1 per gebouw	2 per gebouw

De verschillende type alternatieven verblijven zijn per soort uitgewerkt (Mitigatiecatalogus). Daarbij geldt het uitgangspunt dat alleen gewerkt mag worden met 'evidence based practise' (bewezen maatregelen) en – vooruitlopend op het aantonen van de functionaliteit door monitoring – reeds gangbare maatregelen waarvan de verwachting is dat ze daadwerkelijk werken. Het betreft een levend document dat deel uitmaakt van het SMP. Evaluatie en bijstelling vindt tenminste jaarlijks plaats op basis van monitoring in het kader van alle SMP's die landelijk worden uitgevoerd door Arcadis. Het bevoegd gezag zal daarvan op de hoogte worden gesteld.

Een keuze van een bepaalde maatregel is afhankelijk van vele factoren zoals soort(en), constructie, werkzaamheden, type verblijfplaats etc. Om deze reden wordt een keuze voor specifieke maatregel altijd genomen door een ecooloog. Voor de keuze van mitigerende maatregelen gelden diverse uitgangspunten (SMP, § 5.4.1).

Zo is er een sterke voorkeur voor natuurinclusieve maatregelen in gebouwen (constructie) en dan liefst behoud van bestaande verblijfplaatsen. Daarmee is de grootste kans op succes (acceptatie door beschermde soorten). Second best is de realisatie van natuurinclusieve verblijfsruimten in de gebouwconstructie waarbij vrije ruimten slim worden benut (maatwerk). Indien dit niet mogelijk is, dan kan worden teruggevallen op prefab inbouwmaatregelen (voorkeur) of opbouwmaatregelen, voor zover deze zijn gemaakt van duurzame materialen.

De betrokken ecologisch begeleider zal daarnaast zorgen voor de juiste ruimtelijke verdeling van de mitigerende maatregelen. Het is toegestaan om de voorzieningen 'te clusteren' binnen de betrokken woningen, zolang de totale mitigatietaakstelling wordt bereikt.

Vooraf tijdens de start van de looptijd van het SMP kunnen tijdelijke mitigatievoorzieningen het gebrek aan alternatieve verblijfplaatsen opheffen. Het kan daarbij – desgewenst en bij voorkeur – ook gaan om duurzame maatregelen, zoals het plaatsen van een mussen-/zwaluw-/vleermuistil in een gemeentelijke groenstrook.

Er wordt voor gezorgd dat er per buurt of wijk, ook tijdens de uitvoering van werkzaamheden, steeds voldoende verblijfplaatsen aanwezig zijn. Om dit ruimtelijk te kunnen organiseren is het gebied opgedeeld in salderingsgebieden (SMP, § 2.3). Om te voorkomen dat lokale populaties teveel onder druk komen te staan en hervestiging mogelijk is, geldt als voorwaarde dat tegelijkertijd maximaal 25% van een salderingsgebied gerenoveerd of verduurzaamd wordt (en dus tijdelijk ongeschikt is voor gebouwbewonende soorten).

Het is toegestaan om de voorzieningen 'te clusteren' binnen de betrokken woningen, zolang de totale mitigatietaakstelling wordt bereikt en er een ruimtelijke spreiding is van voorzieningen door het gehele projectgebied en indien er ook ter plaatse van oorzakelijke geschikte plekken voorzieningen worden aangebracht. Hierbij wordt rekening gehouden met de ecologie van de verschillende soorten. Clustering vindt daarbij plaats voor de soorten waarvan het bekend is dat deze in kolonies of met grotere groepen bij elkaar leven. Voor de clustering geldt een maximaal aantal voorzieningen/kasten per woning/gebouw:

- Vleermuizen: drie voorzieningen/kasten per separaat geveldeel;
- Gierzwaluw: zes voorzieningen/kasten per separaat geveldeel;
- Huiszwaluw: zes voorzieningen/kasten per separaat geveldeel;
- Steenmarter: één voorziening/kast per perceel.

Bij het aantreffen van een bijzondere verblijffunctie wordt maatwerk toegepast. De maatwerk maatregelen worden uitgewerkt in een ecologisch werkprotocol en ter goedkeuring verzonden naar bevoegd gezag. Onder een bijzonder verblijf wordt verstaan:

Hierbij gaat het om de aanwezigheid van de navolgende verblijfplaatsen:

- kraam- of massawinterverblijfplaats vleermuizen;
- verblijfplaats van grootoorvleermuis of laatvlieger (>10 individuen);
- bijzondere kolonie van huismus of gierzwaluw (>20 nesten binnen cirkel van 50 meter diameter);
- nest of kolonie van de huiszwaluw;
- Verblijfplaats van de steenmarter.

De voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Als aanvulling en ter borging nemen wij onderstaande voorschriften op:

Ecologisch werkprotocol:

- Bij alle werkzaamheden wordt gewerkt volgens een ecologisch werkprotocol (standaard werkprotocol, dan wel werkprotocol met uitvoeringsplan). Dit wordt opgesteld op basis van de voorschriften bij deze ontheffing en de te nemen maatregelen zoals uitgewerkt in het SMP (Hoofdstuk 5). Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de projectlocatie, dienen van inhoud van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden en dienen dit aantoonbaar na te leven.
- Een afschrift van de hierboven genoemde ecologische werkprotocollen dient per project, onder vermelding van het kenmerk van deze ontheffing, uiterlijk twee weken voor de start van de werkzaamheden opgestuurd te worden naar de ODBN. Dit geldt niet voor de eerste start van de werkzaamheden in september 2020. Hiervoor geldt dat een afschrift van het ecologisch werkprotocol, onder vermelding van het kenmerk van deze ontheffing, zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen 4 weken na start werkzaamheden, opgestuurd dient te worden naar de ODBN. Maatregelen dienen te worden uitgevoerd zoals uitgewerkt in het SMP (Hoofdstuk 5), met inachtneming van aan de ontheffing verbonden voorschriften.

Kwetsbare periode en natuurvrij maken:

- Doordat de werkzaamheden mogelijk een effect/gevolg hebben op de nest, rust- en voortplantingsplaatsen van de aangevraagde soorten en/of individuen dient te allen tijde, bij alle werkzaamheden met effecten (natuurvrij maken, of het beschadigen of vernielen van nesten of verblijfplaatsen), rekening te worden gehouden met mogelijk aanwezige soorten en hun kwetsbare periodes.
- Alle bebouwing geschikt voor de aangevraagde soorten dient ongeschikt gemaakt te worden in de actieve periode en de minst kwetsbare periode als de avondtemperatuur minimaal 10°C is. Indien in de woningen naast vleermuizen (mede) broedvogels aanwezig (kunnen) zijn, dan dienen de woningen ongeschikt gemaakt te worden na het broedseizoen en voor 1 november. Een deskundige dient het geschikte moment te bepalen. Na het ongeschikt maken dient een controleronde plaats te vinden binnen het actieve seizoen van de soorten en voorafgaand aan de werkzaamheden. Deze controleronde dient plaats te vinden bij wooneenheden waar een bijzondere verblijfplaats vastgesteld is of bij niet typerende of veelvoorkomende gebouwtypen met massa (zie voorschrift 18 voor nadere definiëring). De controleronde dient te worden uitgevoerd onder de weerscondities zoals gesteld worden in het vleermuisprotocol 2017 en eventueel beschikbare kennisdocumenten. Bij woningen waarbij nesten, rust- en voortplantingsplaatsen kunnen worden uitgesloten kunnen de activiteiten zonder natuurvrij maken uitgevoerd worden.
- Pas wanneer met voldoende zekerheid gesteld kan worden dat er geen beschermde soorten meer in de woningen aanwezig zijn, worden de woningen vrijgegeven door de ecologisch deskundige middels een natuurvrij-verklaring. Dit moment van vrijgave wordt op inzichtelijke wijze vastgelegd in een logboek dat op locatie aanwezig dient te zijn.
- Nesten, rust- en voortplantingsplaatsen van aangevraagde soorten dienen tijdig en buiten de kwetsbare periode ontoegankelijk (natuurvrij) te worden gemaakt onder begeleiding van een ecologische deskundige conform de soort specifieke kennisdocumenten van BIJ12 (op basis van de stappen genoemd in SMP, § 5.1). Dit om verstoring in de meest kwetsbare periode (SMP, § 5.3.2) te voorkomen. In de overgangsperiode (oranje periode) kan het enkel onder strikte voorwaarde (SMP, § 5.3.1).

Taakstelling:

- Alle woningen dienen natuurinclusief gerenoveerd, verduurzaamd of gebouwd te worden indien daar handelingen aan plaats vinden die (mogelijk) leiden tot aantasting van de geschiktheid en kans op aanwezigheid van soorten en functies. Clustering conform SMP en voorschriften in onderhavige ontheffing is toegestaan.
Wij zijn van oordeel dat niet natuurinclusief gerenoveerd, verduurzaamd of gebouwd behoeft te worden indien ten gevolge van de handelingen aantasting uitgesloten kan worden.
- De permanente voorzieningen dienen alle gerealiseerd te worden in het woningenbestand dat in het bezit is van Casade.
- Voor de reguliere situaties (geen bijzonder verblijffunctie) geldt dat tijdens de werkzaamheden, de in de eventueel aanwezige kennisdocumenten van BIJ12 genoemde afstanden en gewenningsperiode voldoende geschikte alternatieve nest-, rust- en voortplantingsplaatsen aanwezig dienen te zijn voor de eerder aanwezige soorten. Clustering van de voorzieningen is mogelijk, maar enkel rekening houdend met voorgaande voorwaarde. Een ecologisch deskundige dient aanwezig te zijn bij of goedkeuring te geven aan de specifieke locatie van de te treffen maatregelen. Met betrekking tot het treffen van tijdelijke voorzieningen geldt een uitzondering:
 - a. Uitwijkmogelijkheden voor vleermuizen en gierzwaluw zijn geaccepteerd, mits:
 - tijdig (gewenningsperiode) voldoende permanente voorzieningen reeds gerealiseerd zijn; of
 - vanuit een voorspellingsmodel, dat gevalideerd en betrouwbaar is voor de soort, binnen het salderingsgebied als weergegeven in figuur 11 bijlage F van het SMP, voldoende uitwijkmogelijkheden zijn.
 - b. Uitwijkmogelijkheden voor huismussen zijn geaccepteerd, mits:
 - tijdig (gewenningsperiode) voldoende permanente voorzieningen reeds gerealiseerd zijn; of
 - vanuit een voorspellingsmodel, dat gevalideerd en betrouwbaar is voor de soort, binnen de actieradius van het functioneel leefgebied van de huismus (maximaal 500 meter), voldoende uitwijkmogelijkheden zijn.
 - c. De uitwijkmogelijkheden dienen in een projectgerelateerd ecologisch werkprotocol aantoonbaar onderbouwd te worden op basis van geschikte alternatieven en draagkracht. Mede geldt als voorwaarde dat op enig moment maximaal 25% van een salderingsgebied in renovatie is (en tijdelijk ongeschikt zijn voor gebouwbewonende soorten).
 - d. Indien het model niet betrouwbaar een soort voorspelt, dan zijn uitwijkmogelijkheden enkel geaccepteerd als deze middels aanvullend veldonderzoek aangetoond worden.

Alle maatregelen dienen opgenomen te worden in een logboek (voorschrift 38) en in de salderingsboekhouding.

Als motivering voor dit voorschrift wordt aangevoerd dat niet voor alle aangevraagde soorten een kennisdocument beschikbaar. De aantallen (factor) zijn niet opgenomen in de kennisdocumenten en de taakstelling tabellen die meer zijn dan regulier in het SMP zijn leidend. Voor huismus is de actieradius van 200 meter gewijzigd in 500 meter om het voor uitvoerbaar en haalbaar te maken en de afstand binnen bereikbaarheid van de soort te houden. Daarnaast is de steenmarter verwijderd, omdat dit een soort van artikel 3.10 betreft, een netwerk van verblijfplaatsen gebruikt, geen standaard taakstelling heeft en is aangewezen als bijzondere soort. Deze soort zal soortspecifiek benaderd worden. De uitwijkmogelijkheden dienen onderbouwd te worden in een ecologisch werkprotocol dat per project aangeleverd wordt.

- Bijstelling, aanvulling of wijziging van mitigatiemaatregelen en -taakstelling dient plaats te vinden op basis van:
 - c. monitoring en evaluatie van functionaliteit van getroffen voorzieningen;
 - d. kennisontwikkeling van mitigatie op nationaal en internationaal niveau.
 Toe te passen faunavoorzieningen liggen vast in het SMP en daarbij horende mitigatiecatalogus. Bij wijzigingen van het type voorzieningen, opgenomen in de mitigatiecatalogus, door actuele kennis rondom de effectiviteit van deze voorzieningen worden deze ter informatie opgestuurd naar de ODBN.
- Wijziging in de mitigatietaakstelling die voortvloeit uit de validatie van het model mag niet voorzien in een lagere taakstelling dan als reeds opgenomen in tabel 12 en tabel 13 van het SMP.
- De tijdelijke voorzieningen dienen in stand te blijven totdat de permanente voorzieningen zijn gerealiseerd en beschikbaar zijn, waarbij rekening dient te worden gehouden met de gewenningsperiode. Daarnaast mogen de tijdelijke voorzieningen pas verwijderd worden op het moment dat deze niet in gebruik zijn door beschermde soorten, dit buiten de meest kwetsbare periodes en de winterperiode. De tijdelijke voorzieningen mogen enkel verwijderd worden onder begeleiding van een ecologisch deskundige.

Bijzondere verblijffuncties:

- Voordat het natuurvrij maken kan starten ten behoeve van duurzaamheids-, onderhouds- en renovatiewerkzaamheden, dient in onderstaande nest, rust- en voortplantingsplaatsen, afzonderlijk en aanvullend **goedkeuring** van de ODBN te worden verkregen. Het gaat dan om:
 - a. belangrijke verblijven (kraam-, winter-, zomer- of paarverblijf) voor laatvlieger of gewone grootoorvleermuis (bij meer dan 5 vleermuizen per verblijfsruimte);
 - b. belangrijke kraamkolonies of massawinterverblijven voor gewone dwergvleermuis (bij meer dan 10 vleermuizen per verblijfsruimte);
 - c. belangrijke kolonies van gierzwaluw, huiszwaluw of huismus (bij 10 nesten of meer per woningblok (rijwoningen), wooncomplex of binnen een straal van 25 meter rond de nestplaats);
 - d. verblijfplaatsen van steenmarter.

Voor de bijzondere verblijffuncties wordt per geval een ecologisch werkprotocol uitgewerkt (rekening houdend met de meest kwetsbare perioden (natuurkalender SMP, d.d. 15 juni 2020, per soort weergegeven in bijlage D), inclusief voorgestelde maatregelen en alternatieve voorzieningen. Het goedkeuringsverzoek, met ecologisch werkprotocol wordt minimaal 4 weken voordat de werkzaamheden (waaronder natuurvrij maken) plaatsvinden, opgestuurd naar het bevoegde gezag.

Wij wijken af van de reguliere termijn van 8 weken omdat bij het hanteren van die termijn het veelal niet haalbaar en uitvoerbaar te zijn om na afronding van het veldonderzoek tijdig over te kunnen gaan tot werkzaamheden met betrekking tot ongeschikt maken van verblijfplaatsen. Hier hangt mee samen dat het vanuit de ontheffinghouder in samenhang met voorschrift 35 wenselijk is om een goedkeuringsbesluit tijdig voorafgaand aan periode van ongeschikt maken te ontvangen.

- Werkzaamheden als bedoeld in het voorschrift 35 mogen pas worden uitgevoerd nadat het goedkeuringsbesluit is afgegeven, behoudens voor zover het ontmoedigingsmaatregelen betreft. In het goedkeuringsbesluit kunnen aanvullende voorschriften worden opgenomen. Een goedkeuringsbesluit wordt binnen redelijke termijn, met een streven van 4 weken, afgegeven. Een uitzondering geldt voor goedkeuringsbesluiten die betrekking hebben op massawinterverblijffunctie. Deze zullen binnen de wettelijke termijn afgegeven worden.

Overig:

- In gevallen, anders dan de genoemde bijzondere functies in voorgaand voorschrift, waarbij alternatieve faunavoorzieningen worden gerealiseerd die afwijken van de voorstellen opgenomen in het SMP/Mitigatiecatalogus dient bij een controle de afwijking onderbouwd te worden met een motivatie van de effectiviteit van de voorgestelde maatregelen.

2.5 Monitoring

De monitoring is gericht op inzicht in de effectiviteit van de voorzieningen en op inzicht in de staat van instandhouding van de populaties van aangevraagde soorten. Het is aan het SMP om aantoonbaar te kunnen maken dat het handelen conform het SMP niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soorten.

De monitoring richt zich primair op de variabelen waar het SMP invloed op heeft. En dat zijn de gegevens omtrent voorkomen van de betreffende soorten binnen het eigendom van Casade en de directe omgeving daarvan. In het eigendom is of kwantitatief regulier onderzoek (nulmeting) of kwalitatief onderzoek (vervolgonderzoek nulmeting) uitgevoerd voor aanvang van de ingrepen. Door een kwalitatief onderzoek te herhalen kan de voor en na situatie vergeleken worden.

Tevens worden de bijzondere situaties nauwkeuriger opgevolgd en worden de aangebrachte voorzieningen gecontroleerd. De toekomstige resultaten van monitoring in het kader van SMP worden opgenomen in de database en daarmee actueel gehouden.

Onderzoek staat van instandhouding

Monitoring naar de instandhouding van soorten vindt plaats in het 4^e en 9^e jaar (na verlenging evenredig voortgang op basis van evaluatie van de methodiek en de resultaten) van de ontheffingstermijn plaats, tenzij werkzaamheden aan een complex met een bijzondere verblijfsfunctie zijn uitgevoerd. Bij deze complexen vindt het eerste jaar na afronding van de werkzaamheden kwalitatief onderzoek plaats plus in het 4^e en 9^e jaar. Vanwege de bijzondere functie is het belangrijk vast te stellen waar deze zich na uitvoering van de werkzaamheden bevindt.

Hiervoor wordt een onderzoeksgebied van circa vijf hectare rondom het gebouw met een bijzondere functie bepaald. Dit voor het in beeld brengen van de locatie van deze functie in de omgeving van de oorspronkelijke locatie. Het overige monitoringsonderzoek (zonder vooraf vastgestelde bijzondere verblijfsfuncties) vindt plaats in kwalitatieve onderzoeksgebieden van gelijke grootte verspreid over het gehele woningbezit. In deze onderzoeksgebieden bevinden zich de complexen die tot en met het derde jaar van de ontheffingstermijn zijn natuur inclusief zijn aangepakt en opgeleverd.

De onderzoeksinspanning is conform de kwalitatieve methode. Hierdoor wordt, naast het aangepakte complex, de aansluitende bebouwing in de directe omgeving geïnventariseerd. Dit voor het in beeld brengen van verplaatsingen van beschermde dieren uit het woningbezit van Casade richting andere woningen (al dan niet van Casade) in de directe omgeving.

Monitoring functionaliteit mitigatie

De functionaliteit van de mitigatie wordt tegelijkertijd met het onderzoek naar de staat van instandhouding onderzocht. Dit door het noteren van de typen mitigerende maatregelen die gebruikt worden. Daarbij worden onderstaande omgevingsfactoren van de maatregelen genoteerd:

- Type voorziening;
- Oriëntatie tot de zon;
- Verstoring door kunstmatige lichtbronnen (straatlantaarns, verlichting aan huurwoningen) in drie klassen: veel, weinig, geen;
- Mate van groen in de directe omgeving in drie klassen: veel, weinig, geen;
- Voldaan aan geschiktheidseisen omgeving: ja/nee.

Naast de inventarisaties worden de maatwerkvoorzieningen ten behoeve van bijzondere verblijfsfuncties visueel geïnspecteerd (SMP § 3.5) alsmede eventueel toegepaste niet afdoende

bewezen functionele generieke maatregelen. Hierbij wordt door middel van een endoscoop gezocht naar allerlei soorten sporen die duiden op een gebruik van de maatregelen (nestmateriaal, uitwerpselen, resten etc.). Dit wordt uitgevoerd in de periode tussen het einde van het vogelbroedseizoen en begin van de winterrust van vleermuizen (1 september tot 1 november). Het doel van het verzamelen van deze gegevens is tweeledig:

1. Vaststellen van het gebruik van de permanente maatregelen;
2. Het bepalen van de belangrijkste factoren voor de effectiviteit van de permanente maatregelen.

Deze gegevens dragen bij aan de optimalisatie van toepassing van deze maatregelen en daarmee aan de instandhouding van de soorten.

Evaluatie

De evaluatie van de monitoringsgegevens vindt plaats in het vierde jaar van de ontheffingstermijn. Hierin worden de verspreidingsgegevens van het soortgericht onderzoek, de verspreidingsgegevens van de monitoring en de regionale en landelijke trend (voor zover actueel, beschikbaar en bekend) tegen elkaar afgezet. Op basis hiervan wordt vastgesteld of al dan niet nadelige gevolgen zijn voor de staat van instandhouding van de betreffende soorten. Hieruit volgt of bijsturing van de werkwijze noodzakelijk is of niet.

Bijsturing van de werkwijze kan op diverse stappen (natuurvrij werken, natuurinclusief werken en aanpassen onderzoeksinspanning) in een project of een proces in het SMP (§ 6.1.3):

Binnen het SMP dient gestreefd te worden naar een positieve populatietrend, dus behoud tot versterking van de functies, aantallen en soorten, alsmede dat altijd voldoende duurzame en functionele verblijfplaatsen beschikbaar zijn voor de aangevraagde soorten. Als aanvulling op de monitoring wordt extra als voorschrift opgenomen:

- Voor de uitgevoerde projecten in een kalenderjaar dient, uiterlijk voor 1 maart van het jaar daaropvolgend, een afschrift gestuurd te worden van de rapportage (logboek) met daarbij een overzicht van waar welke voorzieningen en maatregelen – zowel tijdelijk als permanent – zijn gerealiseerd. In de rapportage wordt, per project, minimaal opgenomen:
 - a. onderzoeksverslag van de ecologische inspectie van de gebouwen;
 - b. beschrijving van of en de wijze waarop gebouwen ‘natuurvrij’ zijn gemaakt;
 - c. beschrijving van de uitgevoerde duurzaamheids-, onderhouds- en renovatiewerkzaamheden;
 - d. beschrijving van de gerealiseerde alternatieve verblijven, met de aantallen, typen en functie hiervan per soort.

Voor deze onderdelen dienen, gericht op de verblijven van soorten, detailkaarten en foto's toegevoegd te worden om een goed inzicht in de wijze van uitvoering te geven.

- Jaarlijks dient, voor 1 maart van daaropvolgend jaar, een rapportage overgelegd te worden van de monitoring die dat jaar heeft plaatsgevonden. Bij die uitwerking dient nader te worden ingegaan op:
 - a. de onderzoeksfrequentie na verduurzaming en renovatie en de wijze van onderzoek naar de aanwezigheid van soorten vooraf (nulmeting -> kwantitatief onderzoek en kwalitatief vervolgonderzoek);
 - b. een uitwerking en motivatie van de wijze waarop een gedegen vergelijking gemaakt kan worden tussen aantallen per soort (in relatie tot de staat van instandhouding) uit het onderzoek vooraf en het monitoringsonderzoek achteraf;
 - c. de wijze van monitoring gericht op kennisontwikkeling over de effectiviteit van genomen maatregelen.

Bij 'a' is de visuele inspectie bij de nulmeting toegevoegd. De visuele inspectie kan namelijk deel uitmaken van de nulmeting bij niet typerende of veelvoorkomende gebouwtypen met massa.

- De monitoringsrapportage met betrekking tot het laatste jaar (2024) dient tevens als evaluatie en bevat minimaal:
 - a. beschrijving van de nulsituatie qua aantallen van soorten en aangetroffen functies in het plangebied;
 - b. beschrijving van de beoogde situatie in relatie tot soorten en functies na uitvoering van de werkzaamheden;
 - c. beschrijving van de ontwikkeling van de aantallen per soort per salderingsgebied;
 - d. analyse en beoordeling van de verschillen tussen verwachte en het werkelijk aantal dieren en het gebruik van de voorzieningen;
 - e. analyse en aanbevelingen ten aanzien van de functionaliteit van de mitigerende en compenserende maatregelen;
 - f. een analyse van de gerealiseerde meerwaarde voor de beschermde soorten ten aanzien van aantallen verblijven en de werkwijze op basis van het SMP (ten opzichte van afzonderlijke ontheffingen per project).
- Voor de monitoring geldt ter vervanging van § 6.1.1 van het SMP dat:
 - a. voor de populatietrend jaarlijks een monitoring uitgevoerd dient te worden volgens de methodiek van MUS (SOVON) en VleerMUS (Zoogdiervereniging) waarbij de trend binnen het gehele woningbezit van Casade in beeld dient te worden gebracht. Voor de huiszwaluw, dienen binnen de gebieden waarbinnen de woningen van stichting Casade gelegen zijn, jaarlijks kolonietellingen uitgevoerd te worden als de soort binnen het gebied aangetroffen is. Deze tellingen dienen in 2021 opgestart te worden.
 - b. voor een herhaling van de kwantitatieve nulmeting vijf representatieve projecten, gelegen binnen het gebied van de kwantitatieve nulmeting, het eerste, tweede en derde jaar van de ontheffingstermijn kwalitatief onderzocht dienen te worden. In het vierde jaar dienen dezelfde vijf projecten kwantitatief onderzocht te worden. Een kwalitatief onderzoeksgebied betreft een wijk of stadsdeel (projectgebied en omliggende bebouwing) van de aanwezige soortpopulaties. Dit voor het in beeld brengen van (bijzonder) verblijfsfuncties binnen en rondom het woningbezit van Casade. Indien het minimum van 5 projecten onvoldoende blijkt om aan de representativiteitseisen te voldoen, dienen meerdere projecten gemonitord te worden. Van belang is dat met name de kleinere vastgestelde verblijfplaatsen (zomer- en paarverblijfplaatsen van vleermuizen en nesten van individuen broedvogels) gemonitord worden door herhaling van de kwantitatieve nulmeting en representatief zijn om een goede vergelijking te maken met de nulmeting en om een juiste trend vast te stellen.

Start van de ontmoediging en/of start van de renovatie/verduurzamings-werkzaamheden van de te monitoren projecten dienen uiterlijk in het eerste ontheffingsjaar te starten, rekening houdend met voorschrift omtrent visuele inspectie (voorschrift 20).

De representativiteit dient te worden bepaald aan de hand van de volgende criteria:

 - Representatief voor de typologie van de woningen die binnen het SMP zal worden aangepakt (voor zover onderzocht bij de nulmeting); en
 - Goede geografische spreiding van de representatieve typologieën wooneenheden door en ligging van het eigendom; en

- Correcte verdeling en aanwezigheid van bijzondere verblijfplaatsen, soorten en/of kolonies voor zover vastgesteld tijdens de nulmeting; en
 - Aanwezigheid van een meetbare populatie tijdens de nulmeting binnen de relevante soortgroepen (dus geen complexen waar tijdens de nulmeting niets is vastgesteld);
- c. voor bijzondere verblijfsfunctie:
- in jaar 1 en 3 na oplevering werkzaamheden kwalitatief onderzoek uitgevoerd dient te worden naar de betreffende soort binnen het kwalitatief onderzoeksgebied waartoe dat complex behoort. Een kwalitatief onderzoeksgebied betreft een wijk of stadsdeel (projectgebied en omliggende bebouwing) van de aanwezige soortpopulaties; en
 - in jaar 1 en 3 na oplevering werkzaamheden alle soort specifieke maatregelen fysiek (visueel) geïnspecteerd dienen te worden in de periode september-november van dat zelfde jaar; en
 - de verkregen inzichten en optimalisatiemogelijkheden per direct ingezet worden in de navolgende maatwerk uitvoeringsplannen/werkprotocollen.
- d. voor de niet effectief bewezen en experimentele voorzieningen een fysieke inspectie van de mitigerende maatregelen (voorzieningen) uitgevoerd dient te worden in het eerste en derde jaar in de periode september-oktober.
- e. voor de monitoringsmethodiek van het kwalitatieve onderzoek dezelfde extra voorschriften gelden als welke die zijn opgenomen met betrekking tot het kwalitatieve vervolgonderzoek.

Wij achten dit voorschrift als toereikend om de populatietrend en de effectiviteit van de voorzieningen te kunnen vaststellen.

- Indien uit de monitoring blijkt dat de populatietrend gelijkblijvend of negatief is, of de voorzieningen niet voldoende effectief blijken te zijn, kunnen wij extra voorschriften opnemen. De bij de nulmeting (kwantitatief en kwalitatief onderzoek vooraf aan de werkzaamheden) vastgestelde soorten, aantallen en functies dienen geborgd te zijn in de toekomstige situatie binnen het woningbestand in het bezit van Stichting Casade. Dit zal blijken uit de evaluatie rapportage.

2.6 *Verspreiding en staat van instandhouding*

In het SMP zijn de kansen en bedreigingen (SMP, bijlage C), een natuurkalender (SMP, bijlage D) en beschermingsmaatregelen (alternatieve verblijven) (SMP, § 5.4) per soort uitgewerkt. Een kaart met het voorkomen van de soort is te vinden in Bijlage C van het SMP. Hieronder wordt nader ingegaan op de verspreiding en staat van de instandhouding van soorten.

De gierzwaluw is een (semi)koloniebroeder en maakt vaak gebruik van bestaande (oudere) bebouwing in woonwijken. Ze zijn enorm honkvast. De soort overwintert in Afrika en is van halverwege april tot halverwege oktober aanwezig in Nederland.

De landelijke populatie laat de laatste jaren een stabiele trend zien en de huidige situatie wordt beoordeeld als gunstig.

Uit Sovon-gegevens blijkt dat de soort op diverse locaties in Noord-Brabant is verdwenen en op andere juist is verschenen. De som hiervan is onbekend. Verwacht wordt dat de landelijke staat van instandhouding redelijk overeenkomt met de regionale situatie.

De gierzwaluw is ruim verspreid in het plangebied van Casade.

Huismussen broeden vaak in groepen en zijn erg honkvast. De soort is gebonden aan bebouwing in landelijke of groene omgeving. De landelijke staat van instandhouding is matig ongunstig. Sinds 1990 is er landelijk een sterke afname geweest. In de laatste 10 jaar neemt het aantal broedparen landelijk weer toe en laat deze een matige toename zien. Uit de gegevens van het stadvogelmeetnet MUS (meetnet urbane soorten) blijkt dat de huismus de afgelopen tien jaar binnen het stedelijk gebied stabiel is (SOVON & CBS, 2015a).

De huismus komt in Provincie Noord-Brabant vrijwel overal voor in gebieden met bebouwing, tenzij geen nestgelegenheid en/of voedsel aanwezig is. Verwacht wordt dat de landelijke staat van instandhouding redelijk overeenkomt met de regionale situatie, namelijk matig ongunstig. De huismus heeft een ruime verspreiding binnen het plangebied van Casade.

De huiszwaluw komt relatief algemeen verspreid over Nederland voor en laat de laatste jaren een toename zien. De huidige landelijke staat van instandhouding is matig ongunstig, maar met een toenemende trend. Verwacht kan worden dat de landelijke staat van instandhouding redelijk overeenkomt met de regionale situatie.

De huiszwaluw is waargenomen in en rond het plangebied van Casade.

De gewone dwergvleermuis is de meest voorkomende vleermuissoort. Hij komt veel voor in stedelijke en bebouwde gebieden.

De landelijke en regionale staat van instandhouding is als gunstig te interpreteren. Voor de soort zijn door gebrek aan betrouwbare wintertellingen geen trends af te leiden.

Op basis van de verspreidingsgegevens (NDFF, 2019) blijkt dat deze soort algemeen en overal voorkomt in de omgeving van het plangebied van Casade. In een aantal gebieden lijken vrij weinig gewone dwergvleermuizen voor te komen. Geconcludeerd kan worden dat de gewone dwergvleermuis een ruime verspreiding heeft in het plangebied.

De gewone grootoorvleermuis komt relatief wijdverspreid voor, vooral in kleinschalig landschap en bosgebieden, maar nergens in grote aantallen. De soort kan dezelfde verblijfplaatsen als voor gewone dwergvleermuis gebruiken.

De huidige situatie van het verspreidingsgebied is zowel landelijk als regionaal als gunstig te beoordelen. De verspreidingsgegevens van de gewone grootoorvleermuis zijn onvoldoende om uitspraken te doen over toe- of afname in de verspreiding van deze soort. Om deze reden is de trend aangaande het verspreidingsgebied is dan ook onbekend. Wel lijkt er een matige toename en een stabiele trend de laatste 10 jaar.

De laativlieger komt in alle provincies voor, maar op veel minder locaties en in lagere aantallen dan bijvoorbeeld de gewone dwergvleermuis. Het is een soort van stadsranden en dorpen. De soort is honkvast, maakt weinig onderscheid tussen zomer-, winter – en paarverblijven, maar wisselt wel regelmatig tussen verschillende verblijfplaatsen. In het SMP zijn de kansen en bedreigingen en een natuurkalender voor de soort uitgewerkt (SMP, hoofdstuk 8). De populatie wordt internationaal als stabiel beoordeeld, maar de zoogdiervereniging houdt rekening met een negatieve trend op basis van gegevens gecombineerd met de 'indruk' van actieve veldwerkers.

Er zijn waarnemingen binnen het plangebied, maar in beduidend mindere aantal dan de gewone dwergvleermuis.

De ruige dwergvleermuis komt in heel Nederland voor. De ruige dwergvleermuis is in ons land een algemeen voorkomende soort. Van de ruige dwergvleermuis zijn alleen gegevens beschikbaar van de nazomer. Afgezien van enkele uitzonderingen zijn kraamkolonies niet bekend in Nederland. Het huidige aantal lijkt overeen te komen met de gunstige referentiewaarde (Ottburg & van der Swaay, 2014). De populatieomvang wordt daarom als gunstig beoordeeld. Er zijn geen gegevens bekend

over de trend in de aantallen (BIJ12, 2017). Er zijn echter geen aanwijzingen dat er sprake is van een afnemende trend. Er lijkt een lichte toename te zijn in het aantal atlasbokken waarin de ruige dwergvleermuis is waargenomen sinds de jaren negentig.

Door ontbrekende inventarisatie gegevens in Noord-Brabant is er weinig informatie over de regionale staat van instandhouding. Verwacht wordt dat de landelijke staat van instandhouding overeenkomt met de regionale staat van instandhouding.

De steenmarter is territoriaal en leeft solitair. Binnen hun territorium hebben ze een netwerk aan verblijfplaatsen. De steenmarter doet zijn naam eer aan, en heeft een sterke voorkeur voor stenige verblijfplaatsen. Hij trekt daarmee steeds vaker richting stedelijk gebied, vooral rondom parken, landbouwgrond en open velden. Om die reden wordt de steenmarter in het stedelijk gebied voornamelijk aan de stadsrand gezien. Een woning binnen 200 m van de stadsrand heeft een aanzienlijk hogere kans op steenmarters.

De steenmarter is voornamelijk in het oosten van Nederland aanwezig, en houdt zich het liefst op in gebieden met een goede afwisseling tussen bebouwing en open velden.

De soort is in Noord-Brabant algemeen voorkomend/niet bedreigd en de trend is toenemend.

Door de combinatie van de wijze van onderzoek, de voorgestelde werkwijze op basis van het soortenmanagementplan, alsmede de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden, worden voldoende maatregelen genomen om de soorten te beschermen. Door te werken buiten de kwetsbare periode en door het tijdig ongeschikt maken van de woningen waaraan gewerkt wordt, wordt verstoring van beschermde soorten zoveel mogelijk voorkomen. De maatregelen zullen tevens via monitoring worden gevolgd en eventueel worden bijgestuurd.

Met het SMP wordt ingezet op het duurzaam behouden van populaties door het creëren van een overmaat aan nieuwe verblijven voor de gierzwaluw, huismus, huiszwaluw, steenmarter en vleermuizen. Alle woningen worden op een duurzame manier natuur inclusief gerenoveerd of gebouwd. Naast de generieke maatregelen worden ook specifieke maatregelen getroffen bij locaties met belangrijke functies. Hiermee worden alle woningen geschikt voor gebouw bewonende soorten, ook waar deze woningen voorheen dus ongeschikt waren. Hierbij zal het aanbod aan geschikte verblijfplaatsen voor gebouw bewonende soorten toenemen. Het realiseren van een meerwaarde voor soorten is vanuit Brabant een belangrijk uitgangspunt voor een gebiedsontheffing op basis van een SMP.

In de ontheffing is de werkwijze en de wijze waarop informatie uitwisseling (o.a. afschrift, melding, goedkeuring) plaatsvindt tussen initiatiefnemer en bevoegd gezag nader vastgelegd via de voorschriften. Op deze manier worden effecten zoveel mogelijk voorkomen, worden ontwikkelingen en werkwijze gevolgd en vindt monitoring en eventueel bijsturing plaats. Een gebiedsontheffing op basis van een soortenmanagementplan is relatief nieuw. Het onderdeel monitoring van de effectiviteit van de maatregelen en de staat van instandhouding van de soorten is dan ook een belangrijk onderdeel. Op basis hiervan kan de werkwijze met bijbehorende maatregelen zo nodig aangepast worden.

Door de in het SMP (d.d. 15 juni 2020) beschreven werkwijze (met mitigerende maatregelen en aan te brengen voorzieningen en monitoring) en met aan dit besluit gestelde voorschriften, komt de staat van instandhouding van huismus, gierzwaluw, huiszwaluw, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en steenmarter niet in het geding door het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden.

2.7 Voorzorg andere beschermde soorten

Gelet op de locatie is het mogelijk dat tijdens of voorafgaand aan de werkzaamheden blijkt dat verbodsbepalingen ten aanzien van andere soorten of hun leefgebied worden overtreden. In dat geval mogen de activiteiten niet plaatsvinden en dient eerst te worden nagegaan of een aanvullende of nieuwe ontheffingsaanvraag noodzakelijk is.

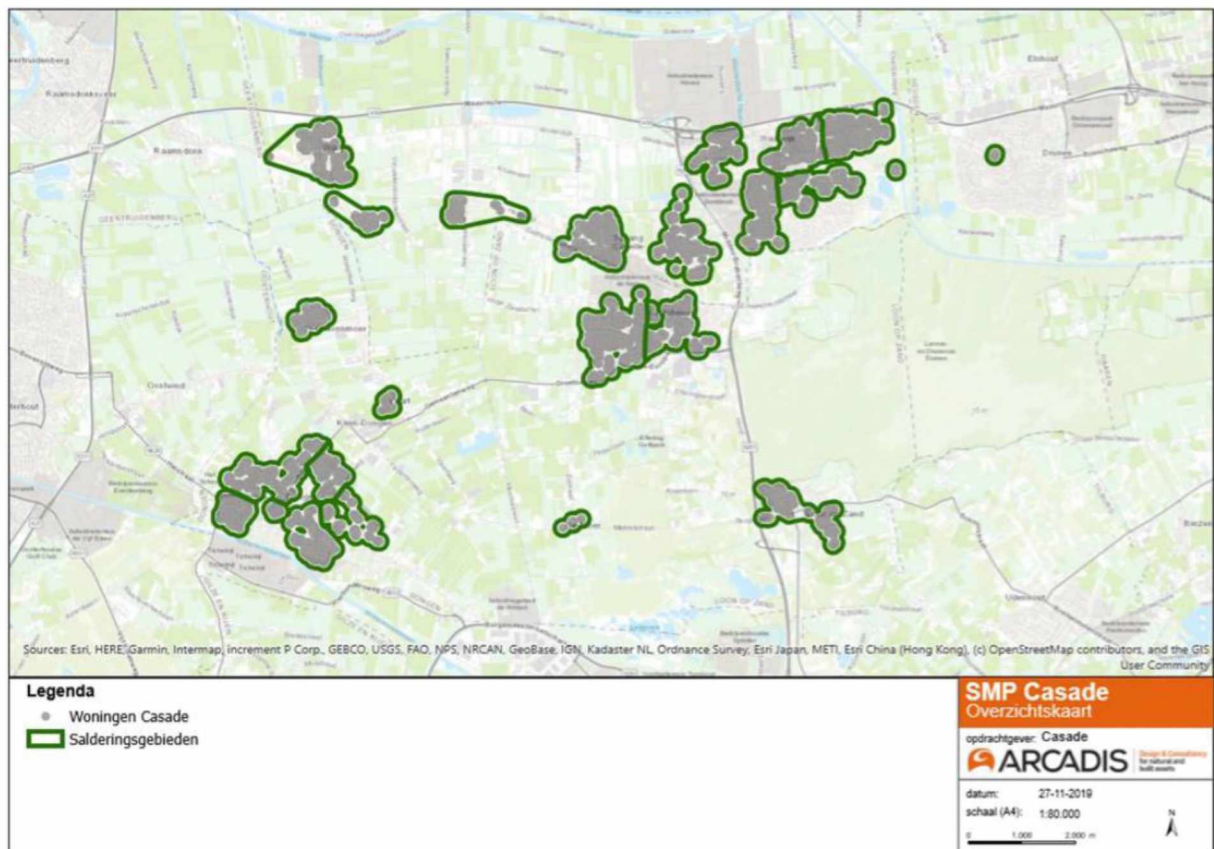
In de voorschriften is daarom opgenomen dat, indien er andere soorten worden aangetroffen, er voorafgaand aan het uitvoeren van de activiteiten, hiernaar ecologisch onderzoek moet plaatsvinden, zodat nagegaan kan worden of er sprake is van een overtreding van een verbodsbepaling. Daarnaast geldt in alle gevallen de zorgplicht ten aanzien van alle beschermde soorten, voor zover de ontheffing hierop niet toeziet.

3. Conclusie

Gelet op het voorgaande verlenen wij gevraagde ontheffing. De ontheffing wordt slechts voor de in het besluit genoemde soorten en beschreven activiteiten verleend. Deze ontheffing geldt alleen voor de activiteiten conform de aanvraag en het SMP worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.

Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden.

BIJLAGE 1. OVERZICHTSTEKENING VAN DE PLANLOCATIE

Figuur 1. De activiteiten vinden plaats binnen de groene lijnen, waarvan de grijze delen woningen betreffen behorende tot het woningenbestand van Stichting Casade. Onder onderhavige ontheffing vallen niet de woningen van Stichting Casade waarvoor reeds een ontheffing verleend is.

BIJLAGE 2. BEGELEIDINGSFORMULIER BIJ INDIENEN DOCUMENT, MELDING OF GOEDKEURINGSVERZOEK

Op basis van de voorschriften zijn er diverse momenten om een document aan het bevoegde gezag te overleggen (o.a. afschrift, melding, goedkeuring). Onderstaand formulier dient ter begeleiding te worden gebruikt, zodat de stukken goed ingeboekt kunnen worden.

Meldingsformulier start handelingen ten aanzien van beschermde soorten		
Ontheffing Wet natuurbescherming, onderdeel beschermde soorten		
<u>Gegevens</u>		
Aanvraagnummer	Z/109142	
Naam initiatief	Gebiedsgerichte Aanpak Natuur woningbestand Stichting Casade (in de gemeenten Dongen, Loon op Zand en Waalwijk)	
Ontheffingsperiode	voor de periode van 24 augustus 2020 tot en met 20 augustus 2025	
Ontheffinghouder	Stichting Casade	
Naam aanvrager		
Adres	Vredesplein 5	
PC-Woonplaats	5142 RA te Waalwijk	
<u>Gegevens werkzaamheden</u>		
Contactpersoon uitvoering werkzaamheden		
Telefoonnummer (vast)		
Telefoonnummer (mobiel)		
Locatie(s) werkzaamheden		
		
Datum gereedkomen compensatiemaatregelen		
Datum start werkzaamheden		
Overzicht planning werkzaamheden		
		
		
		
		
<i>Dit formulier dient zodra de aanvang van de handelingen met betrekking tot beschermde soorten bekend is, doch uiterlijk 2 dagen van tevoren, te worden ingediend bij de Omgevingsdienst Brabant Noord</i>		
Retouradres	Omgevingsdienst Brabant Noord Email: info@odbn.nl	

KENNISGEVING WET NATUURBESCHERMING, Stichting Casade, Dongen, Loon op Zand en Waalwijk, Z/109142

Beschikking

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant maken bekend dat zij op 22 april 2021 een ontheffing ingevolge artikel 3.3, eerste lid, artikel 3.8, eerste lid, en artikel 3.10, tweede lid, van de Wet natuurbescherming hebben verleend (kenmerk: Z/109142-AEG) aan Stichting Casade, Vredesplein 5, 5142 RA te Waalwijk, inzake de verduurzamings-, onderhouds- en renovatiewerkzaamheden en sloop en nieuwbouw van het woningenbestand van Stichting Casade, met uitzondering van de woningseenheden van Stichting Casade waarvoor reeds een ontheffing verleend is. De activiteiten worden uitgevoerd in de gemeenten Dongen, Loon op Zand en Waalwijk. De ontheffing is geldig voor de periode van 24 augustus 2020 tot en met 20 augustus 2025.

De aanvraag, het besluit en de bijbehorende stukken liggen vanaf 23 april 2021 tot en met 3 juni 2021 **6 weken ter inzage** bij de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN), telefoonnummer (0485) 729 189. Voor inzage in de bijbehorende stukken dient een afspraak gemaakt te worden. Het besluit is digitaal op te vragen via e-mail info@odbn.nl of te vinden op de website www.brabant.nl/loket/verleende-vergunningen.

Bezwaar

Bezwaren tegen dit besluit kunnen binnen zes weken na de bekendmaking van dit besluit worden ingediend bij:

Het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Secretariaat van de hoor- en adviescommissie
Postbus 90151
5200 MC te 'S-HERTOGENBOSCH

Wij vragen u om op de linkerbovenhoek van de envelop het woord "bezwaarschrift" te vermelden. Het bezwaarschrift moet zijn voorzien van een handtekening, naam en adres van de indiener, de dagtekening en ons kenmerk van het besluit. Ook dient u een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar gericht is en de gronden van het bezwaar hierin op te nemen.

Daarnaast vragen wij u vriendelijk om een kopie van dit besluit bij te voegen. Kunt u ons ook uw telefoonnummer geven? De provincie kan dan, mocht dit nodig zijn, u bellen om samen de beste aanpak van behandeling van uw bezwaarschrift te bespreken. Meer informatie over de behandeling van bezwaarschriften vindt u op www.brabant.nl/bezwaar.

U kunt het secretariaat van de Hoor- en adviescommissie bereiken via telefoon (073) 680 83 04, faxnummer (073) 680 76 80 en e-mailadres bezwaar@brabant.nl.

Voorlopige voorziening

Bovenstaand besluit treedt in werking, ook al wordt een bezwaarschrift ingediend. Het is daarom mogelijk om gelijktijdig met of na het indienen van een bezwaarschrift een zogenaamde "voorlopige voorziening" te vragen bij: de Voorzieningenrechter van de Rechtbank Oost-Brabant, sector Bestuursrecht, Postbus 90125, 5200 MA 's-Hertogenbosch.

Een voorlopige voorziening is in feite het nemen van een tijdelijke maatregel, bijvoorbeeld het schorsen van het besluit gedurende de tijd die nodig is om de bezwaren te behandelen en daarop

een besluit te nemen. Voorwaarde om een voorlopige voorziening te vragen is dat er sprake is van spoedeisend belang.

Voor het vragen van een voorlopige voorziening is griffierecht verschuldigd.

Aan deze procedure is het kenmerk Z/109142 gekoppeld. Wij verzoeken u bij correspondentie dit kenmerk te vermelden.

's-Hertogenbosch, april 2021